

Referatsaker

1. Referat fra møte i Nådens fellesskap 14.11.2011
2. Protokoll fra møte i katolsk-luthersk samtalegruppe (KATLUSA) 01.11.2011 (**u.off. § 14.1**)
3. Protokoll fra møte i KR 5.-6. desember 2011
4. Protokoll fra KUIS prosjektkomité 17. november 2011
5. Protokoll fra møte i dialoggruppa *Abrahams barn* 14. november 2011 (*vedlagt*) og 7. februar 2012 (*ettersendes*)
6. Protokoll fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfunn (STL) 21. november 2011 (*vedlagt*) og 23. januar 2012 (*ettersendes*)
7. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd (TN) 13.-14. oktober 2011 (BFA) (*ettersendes*)
8. Protokoll fra møte i kontaktgruppa med Det Mosaiske Trossamfund 7. februar 2012 (u.off. § 14.1) (*ettersendes*)
9. Protokoll fra møte i kontaktgruppa mellom Islamsk Råd Norge og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke 14. februar 2012 (u.off. § 14.1) (*ettersendes*)

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

**Nådens Fellesskap
Samarbeidsrådet mellom Den norske kirke
og Metodistkirken i Norge**

Referat fra møte 14.11.2011 i Kirkens Hus, Rådhusgaten 1-3

Til stede:

Metodistkirken:

Christian Alsted, biskop, Norden og Baltikum

Vigdis- Merete Rønning tilsatt ved Metodistkirkens hovedkontor
Øyvind Helliesen, tilsynsmann, Østre distrikt
Gunnar Bradley, administrativ leder, Metodistkirken i Norge

Den norske kirke:

Olav Skjevesland, biskop, Agder og Telemark
Hans Erik Ruud, kirkefagsjef, Tunsberg bispedømmekontor
Guro Kristin Hellgren diakonirådgiver, Kirkerådet

Sekretær:

Einar Tjelle, ass. gen. sek. Mellomkirkelig råd

Forfall:

Rut Solveig Nydal Netland, lærer, Stryn

Biskop Alsted åpnet med en betraktning om kristen enhet ut fra Johannesevangeliet kap 17.

Biskop Skjevesland gratulerte Christian Alsted med 50-årsdagen.

SAKER

Sak 10/11	Innkalling og referat	Vedlegg	Ansvar
Vedtak	Innkalling og referat fra forrige møte (28.2.) godkjent med en mindre justering		

Sak 11/11	Aktuelle saker fra de to kirkene	Ansvar
	<p><i>Fra Den norske kirke ved biskop Skjevesland:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ny bibeloversettelse lansert i forrige måned, felles økumenisk storsatsing. • Ny ledende biskop innsatt 2.10., Helga Haugland Byfuglien. Formelt knyttet til Nidaros med domprostiet som tilsynsområde. Men kontor også i Oslo. 	OS

	<ul style="list-style-type: none"> • Trosopplæringskonferansen er høstens "Holmenkollidag", med mer enn 1600 deltakere. • Liturgiarbeidet i Dnk er (foreløpig) avsluttet, og de nye tekstbøkene tas i bruk 1. søndag i advent. Menighetsrådene skal selv bestemme en lokal grunnordning med noe ulike versjoner som biskopen til slutt skal godkjenne. Salmeboken arbeides det fremdeles med frem mot Kirkemøtet i april. • Carissimi-saken ruller og går. Symptom på en viss uro. De har fått Bispemøtets svar, men uklart hvordan det går. • Bekymring for situasjonen i Egypt. Bispemøtet har sendt brev til den koptiske biskop Thomas. • Klimaengasjement med uttalelse fra biskopene i forkant av COP 17 i Durban. • Erfaringsutveksling for Bispemøtet etter 22.7. med Lars Johan Danbolt. Midler tilført særlig til de bispedømmene som er berørt. Kompensasjon for merarbeid. • Fremtidig organisering og kirkeordning. En stor utredning fra Bakkevig-utvalget. Utgangspunkt for høring og debatt i tiden fremover. Realisering av forliket fra Stortinget, med grunnlovsendringer neste år. 	
	<p><i>Fra Metodistkirken ved biskop Alsted:</i></p> <p>Metodistkirken har avtale med Svenska Kyrkan og nylig også med Den evangelisk lutherske kirken i Finland. Det første møte med Folkekirken i Danmark skjer i desember. Det er første gangen Folkekirken evt. gjør avtale med et kirkesamfunn i Danmark. (Biskopen i København og generalsekretær i Folkekirkens mellomkirkelige Råd deltar).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er utviklet en strategiplan for kirkens utvikling, fokus på vitalisering av menighetene, og med mål på vekst av blant annet gudstjenestedeltakere og nye medlemmer. Noen av våre sterkeste menigheter blir utfordret på å danne nye menigheter. • Ledelsen: Vidar Bjerkseth har avsluttet og Øivind Helliesen har nylig begynt som tilsynsmann i Østre distrikt. Han ivaretar en daglig lederfunksjon i forhold til kabinettet og representasjon i økumenisk sammenheng. • «Ekumenik i Norden». Arbeides med å fornye den økumeniske modellen. Økonomi er en vanskelig sak. Christian Alsted og de nordiske kristne råds generalsekretærer er med i en arbeidsgruppe. • President Ellen Sirleaf Johnsen, metodist fra Liberia, får Nobels fredspris. Det planlegges en økumenisk gudstjeneste i Sentralkirken søndag 10.12. kl. 11.00. • Det er innledet samtaler med metodistkirken i Sierra Leone, med tanke på en partnerskapsavtale med dem. • Trosopplæringsplanen blir klar til årskonferansen neste år, men må videreutvikles etter dette. Planen er for alderen 0-18 år og skal være brukervennlig. Mange er involvert, men ingen fulltidsansatte. <p>Finansiering: I prinsippet får Metodistkirken det samme som Dnk, men ikke øremerket.</p>	CA

	<ul style="list-style-type: none"> • Til våren skal vi ha vår generalkonferanse i USA, med ganske tunge saker som kan få konsekvenser for oss, f.eks. om ordinasjon, organisering og homofilspørsmålet. 		
Vedtak	<p><i>Sakene tas til orientering.</i></p> <p>Ad punktet om Trosopplæringskonferansen i Dnk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det ble etterlyst om Dnk kunne tenke mer økumenisk her, ved for eksempel å åpne opp for at også metodistmenigheter kan tevle om dåpsopplæringsprisen. Sekretæren bes om å ta dette opp i KR. <p>Ad punktet om 22.7. og oppfølging:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det ble en samtale om den økumeniske profilen, eller mangelen på en sådan, i etterarbeidet. 		

Sak 12/11	Oppfølgings sak (3b/11): Deltakelse i hverandres Årskonferanse/Kirkemøte		
	Det ble vist til korrespondanse med Kirkerådets assisterende direktør om dette. Det virker som praksis er forbedret. Likevel trenger vi en avklaring om prinsipiell likeverdighet ut fra vår felles avtale, med tanke på talerett i plenum og komiteer.		ETJ
Vedtak	NF ønsker en enkel saksutredning på dette til neste møte og evt. at KR's assisterende direktør som ansvarlig for Dnks Kirkemøte blir invitert til neste møte.		

SAK 13/11	Samarbeid om diakoni		VR og GH
	Vigdis-Merethe Rønning og Guro Hellgren innledet om fellesprosjektet om diakoni i Drammen; Strømsø menighet og Metodistkirken i Drammen, særlig rettet inn mot innvandrere. Det har vært samlinger i Metodistkirken i høst, til våren skal møtene være i Strømsø menighet. Prosjektet er nok bedre roffestet i Metodistkirken. Kun presten i Dnk som har møtt fram, og dette er en utfordring. Metodistpresten vurderer å besøke menighetsrådet i Strømsø for å informere om Nådens Fellesskap. Likevel: Mye er gjort med få ressurser. Det skal lages en rapport fra begge lederne (med frist mai 2012). Viktig i forhold til læring.		
Vedtak:	Prosjektet fortsetter et halvt år til. NF imøteser rapporten og tar saken opp igjen til høsten.		

SAK 14/11	Ny Diakoniplan i Metodistkirken		
	Diakoniplan for Metodistkirken i Norge ble gitt ut i 2010 og delt ut på forrige møte i NF. Vigdis-Merethe Rønning innledet om hoved-		VR

	<p>linjene. Noen momenter: Første gang det lages en slik plan. Definisjon: «Diakoni er en følge av Guds nåde og vår respons på Guds kjærlighet uttrykt gjennom holdninger og handlinger til beste for medmennesker og skaperverket». To oppfølgingsseminarer planlegges neste høst. Det som kjennetegner Wesley's profil, er at kirken tar på alvor den sosiale virkeligheten i dag. Vår sosiale bekjennelse er vokst frem av dette, samt Guds drøm for verden (og vår visjon) «Shalom». Tre ting viktig fra Wesley: Avstå fra det onde, gjøre det gode, leve i Guds nærhet (bruke nådemidlene). Bønn er også diakoni (ikke bare det fysiske). Diakonien er en del av den helliggjørende nåde.</p> <p>Siste del i planen er en praktisk del med kopieringsoriginaler. -Viktig at implementeringen er lokal. Tilsynsmannen bør spørre hvordan det jobbes med diakoni lokalt. - Viktig at denne styrker selvforståelsen for hvorfor vi utfører vår diakoni. - Viktig også at dette gjøres av Guds folk og ikke bare av profesjonelle.</p> <p><i>Fra samtalen:</i> -Positivt med mye samarbeid mellom Dnk og MiN i utarbeidelsen av planene. Dette er et eksempel på godt samarbeid, i "Nådens Fellesskaps" ånd, mye felles gods. Gjensidighetsperspektivet, likeverdighet, vern om skaperverket er styrket. -Det er Metodistkirkens forståelse av nådebegrepet som ligger til grunn for definisjonen, et videre begrep enn luthersk forståelse. -Planen er godt tatt imot. Lettere å implementere i en forholdsvis liten kirke. - Dnks plan kan komme i baken i forhold til mange andre planer, men den fører også til diakonal tenkning i de andre planene. -Methodistkirkens nye plan legger opp til en videre refleksjon.</p>	
Vedtak:	Orienteringen tas til etterretning	

SAK 15/11	Oppfølgingssak (4/11): Felles vigselpraksis og lån av hverandres kirkelokaler	
	Det har vært en kontakt med KA om dette. Men en litt komplisert sak da det er vanskelig noen steder, uproblematisk andre steder. Et felles statement fra KA om retningslinjer ville vært bra.	ØH
Vedtak:	ØH følger opp denne samtalen med KA.	

Sak 16/11	Neste møte og tema		
	<p>8.3. kl. 10-14 på Metodistkirkens hovedkontor i Akersbakken. Sak: Trosopplæring, erfaringer og økumenisk ramme. Vi inviterer med oss seksjonsleder i KR Kristine Aksøy. (Planen deles ut). Det ble også etterlyst en samtale om felles gudstjenester og jevnbyrdig samarbeid. Bør vi oppmuntre til/minne om dette på ny.</p> <p>På sikt bør vi jobbe i NF med reformasjonsjubileet.</p>		

Sak 17/11	Diverse administrativt		
	<ul style="list-style-type: none"> • Den norske kirkes medlemmer skal oppnevnes/gjenoppnevnes i kommende møte i Mellomkirkelig råd. • Vidar Bjerkseth går ut som vara, Steinar Jerpset (tilsynsmann Nordre) går inn fra og med 2012. • Den som er vertskap, leder møtene, vanligvis ved resp. biskop. • Sekretær er inntil videre Einar Tjelle, MKR. Han tar kontakt med Gunnar Bradley i forkant av kommende møte/utarbeiding av saksliste. 		

Godkjent 21.12.2011

**Protokoll
Kirkerådet (KR)****05-06.12.2011****Kirkens hus**Til stede:Harald Askeland
May Lisbet Hovlid Aurdal
Kjartan Bergslid
Helene Bjerkestrand
Helga Haugland Byfuglien
Anne Dalheim
Berit Espeset
Andreas Gotliebsen
Kristin GunleiksrudIngrun Jule
Svein Arne Lindø
Jofrid Trandem Myhre
Stein Reinertsen
Tone Synnøve Øygard Steinkopf
Unny Nome Sivertsen
Anne Berit Evang (vara)
Kjetil AanoFravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:Harald Askeland: 69/11, 73/11,74/11,77/11, 78/11
Helga Haugland Byfuglien: 58/11,65/11, 68/11, 71/11, 72/11,76/11 og 79/11
Helene Bjerkestrand: 62/11, 69/11,73/11,74/11,77/11
Kristin Gunleiksrud: 59/11
Stein Reinertsen: 58/11, 71/11,72/11 og 79/11Forfall:

Elisabeth Thorsen

Til stede fra sekretariatet:Hans Arne Akerø
Per Kristian Aschim
Ole-Inge Bekkelund
Åge Haavik
Guro Hellgren
Jens-Petter Johnsen
Tore Johnsen
Kari Winger KarlsenSvein M. Køhn
Øyvind Meling
Gerd Karin Røsæg
Jahn-Oluf Skonnord
Per Tanggaard
Sissel Vartdal
Gunnar Westermoen
Paul Erik Wirgenes

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte en ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen. Møtet startet med andakt ved Stein Reinertsen.

Saksliste

KR 58/11	Referatsaker
KR 59/11	Orienteringssaker
KR 60/11	Valgmenigheter
KR 61/11	Endringer i alminnelige bestemmelser for gravferd - Kirkelig medvirkning ved askespredning
KR 62/11	Nye kollektbønner
KR 63/11	Misjon til forandring - utfordringene fra Edinburgh 2010 (KM-sak 2012)
KR 64/11	Den norske kirkes ordning etter 2013 (2. gangs behandling)
KR 65/11	Kirkemøtet 2012 - Program og saksliste
KR 66/11	Skaperverk og bærekraft - revidert prosjektplan
KR 67/11	Revisjon av retningslinjer for disponering av tilskudd fra Opplysningsvesenets fond (OVF) til kirkelige formål
KR 68/11	Oppnevning av medlemmer til Det norske Bibelselskaps representantskap 2012-2015
KR 69/11	Drøfting av Regler for saksbehandling i liturgisaker på bakgrunn av erfaringer med Gudstjenestereformen
KR 70/11	Evalueringsrapport av demokratireforma 2008-2011
KR 71/11	Tapte arbeidsfortjeneste til rådets leder
KR 72/11	Statsbudsjettet 2013 - Satsingsområder for Den norske kirke
KR 73/11	Ordning for nominasjon og tilsetning av biskop
KR 74/11	Ordning for tilsetning av proster
KR 75/11	Mindre endring i tjenesteordning for diakon § 2
KR 76/11	Innføringsprogram for nye prester - Høringssvar
KR 77/11	Særskilte preiketekstar 2012-2013
KR 78/11	Retningslinjer for innhenting av politiattest i Den norske kirke
KR 79/11	Regler for valg av Kirkeråd

KR 58/11

Referatsaker

KR-58/11 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

Enstemmig vedtatt.

KR 59/11

Orienteringssaker

KR-59/11 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

Enstemmig vedtatt.

KR 60/11

Valgmenigheter

KR-60/11 Vedtak:

1. Kirkerådet tar evalueringsrapporten av ByMenigheten Sandnes til orientering.
2. Kirkerådet anbefaler ByMenigheten Sandnes å fortsette sitt arbeid innenfor de rammer som er gitt i KM 09/05.
3. Kirkerådet reiser ikke saken for Kirkemøtet 2012, men orienterer Kirkemøtet om det foreliggende vedtak.
4. I det videre arbeid med ny kirkeordning må etablering av alternative menighetsdannelser utredes.

Enstemmig vedtatt

KR-61/11 Vedtak:

Kirkerådet ber direktøren utarbeide forslag til anbefaling overfor Kirkemøtet i tråd med oppsummeringen i saksorienteringen, de innspill og merknader som ble lagt frem i møtet og på bakgrunn av Bispemøtets uttalelse.

Enstemmig vedtatt.

KR-62/11 Vedtak:

1. Kirkerådet tar Bispemøtets brev av 27.10.11 om Nye kollektbønner/Dagens bønn til orientering.
2. Kirkerådet ber om at Nemnd for gudstjenesteliv utarbeider forslag til kollektbønner/Dagens bønn for alle kirkeårsdager med tanke på behandling på Kirkerådets møte 15.-16.mars 2012.
3. Om Kirkerådet anbefaler bønnene, sendes de 30.mars 2012 til høring og utprøving. Høringsfristen settes til 5.juni 2012 med sikte på behandling på Kirkemøtet 2013 i henhold til Regelverk for behandling av liturgisaker.

Enstemmig vedtatt

Fra Kirkerådets behandling:

May Lisbeth Aurdal fremmet forslag om å ta inn følgende setning i punkt 1 etter første punktum: Misjon er hele den globale kirke sitt felles oppdrag, og er en dimensjon ved kirken sin virksomhet, ikke bare en konkret aktivitet, - men handler om hva det vil si å være kirke.

Enstemmig vedtatt.

Anne Dalheim fremmet forslag om å erstatte ordene *glede, stolthet og frimodighet med glede og frimodighet, ydmykhet og respekt.*

Enstemmig vedtatt.

Helga Haugland Byfuglien fremmet forslag om at henvisningen til evalueringsteamet fra Sør tas ut i 4. avsnitt punkt 1.
Enstemmig vedtatt.

Kristin Gunleiksrud fremmet forslag om følgende omformulering av de 2 siste setninger i 4. avsnitt punkt 1: Vi utfordres alle til å la våre liv vise at vi er Kristi etterfølgere ved å leve i tråd med Guds vilje i vårt forvalteroppdrag, nestekjærlighet og i arbeid for rettferdig fred.
Forslaget falt mot 5 stemmer.

May Lisbeth Aurdal fremmet forslag om å ta inn følgende setning i punkt 2.a etter første punktum: Slik vi blir døpt på grunn av dåps-/misjonsbefalingen blir vi også døpt til selv å ta del i denne. Vi har som kristne en identitet som «personer som er sendt». Kirkemøtet ønsker å bekrefte dette anliggendet, og oppfordrer derfor om at:
Enstemmig vedtatt.

Helga Haugland Byfuglien fremmet forslag om at *synliggjøre* erstattes med *virkeliggjøre* i punkt 3.a
Enstemmig vedtatt.

KR-63/11 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. Den norske kirke er en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke som sammen med hele den verdensvide kirke skal forkynne evangeliet om Jesus Kristus i nærvær, handling og ord, lokalt og globalt. Misjon er hele den globale kirke sitt felles oppdrag, og er en dimensjon ved kirken sin virksomhet, ikke bare en konkret aktivitet, - men handler om hva det vil si å være kirke. Kirkens misjonsoppdrag forvaltes med glede og frimodighet, ydmykhet og respekt fordi utgangspunktet for all misjon er Guds kjærlighet i Jesus Kristus. Vårt misjonsarbeid er en tjeneste i forvandlingens og forsoningens tegn som myndiggjør oss til å være Kristi etterfølgere.

Kirkemøtet registrerer med glede en økende erkjennelse av at misjon angår hele lokalmenighetens virke, og at Den norske kirke står sammen med den verdensvide kirken i et misjonsoppdrag hvor evangelisering og diakoni hører sammen.

Edinburgh 2010-markeringen synliggjorde tilnærminger mellom den evangelikale bevegelsen og den økumeniske bevegelse ved at begge tradisjoner tydeliggjorde at misjon handler om å forkynne evangeliet både i ord og gjerning. Kirkemøtet registrer også med glede en økende bevissthet i det globale økumeniske fellesskapet om sammenhenger mellom misjon, respekt for menneskerettigheter og vern om skaperverket. Alt dette inspirerer til fornyet misjonsengasjement i vår kirke og oppmuntrer oss til et videre perspektiv og nye samarbeidsrelasjoner i norsk misjonsarbeid.

Kirkemøtet utfordres av trossøsken i andre deler av verden som viser oss hvorledes disippelskap - et liv i etterfølgelse og forsoning - henger sammen med spiritualitet og åndelig fornyelse. Dette angår på en særlig måte oss som kirke og som kristne enkeltmennesker i et av verdens rikeste land. Vi utfordres alle til å leve i tråd med

Guds vilje i vårt forvalteroppdrag, nestekjærlighet og i arbeid for rettferdig fred. Skal vårt vitnesbyrd bli troverdig, må også våre liv vise at vi er Kristi etterfølgere.

Kirkemøtet ser SMM som et godt og tjenlig redskap for misjonsarbeid i Den norske kirke. Men Kirkemøtet gleder seg også over andre misjonsorganisasjoner, diakonale organisasjoner og institusjoner og barne- og ungdomsorganisasjoner som bidrar til å realisere kirkens helhetlige misjonsoppdrag.

2. Kirkemøtet utfordrer menighetene:

- a) Kirkemøtet utfordrer menighetene til å virkeliggjøre sammenhengene mellom misjon, diakoni og økumenikk, for å synliggjøre enheten i Kristus og det globale fellesskapet i tjenesten. Slik vi blir døpt på grunn av dåps-/misjonsbefalingen blir vi også døpt til selv å ta del i denne. Vi har som kristne en identitet som «personer som er sendt». Kirkemøtet ønsker å bekrefte dette anliggendet, og oppfordrer derfor til at menighetens helhetlige misjonsengasjement styrkes i forkynnelsen, synliggjøres i gudstjenester og i lokale planer for trosopplæring, diakoni og kultur.
- b) Kirkemøtet utfordrer menighetene til å konkretisere hvorledes dette kan realiseres i vårt samfunn, gjennom bl.a. å bli 'grønne menigheter', be for den globale kirken i alle gudstjenester og øke ofringene til misjon og internasjonal diakoni betydelig. Kirken må også utfordre alle sine medlemmer til personlig givertjeneste og forbruksmønstre som bidrar til global rettferdighet og vern om skaperverket.
- c) Kirkemøtet ser det som naturlig at alle menigheter har minst én misjonsavtale i rammen av SMM eller andre misjonsorganisasjoner. Misjonsavtalene bør uttrykke fellesskapet i den verdensvide kirke og gjensidige relasjoner. Like naturlig er det at alle menigheter samtidig er engasjert i internasjonal diakoni gjennom Kirkens Nødhjelp eller andre diakonale organisasjoner.
- d) Misjon, diakoni og annet internasjonalt og økumenisk samarbeid bør beskrives i menighetenes rapportering, og bør etterspørres av biskoper og proster.

3. Kirkemøtet utfordrer bispedømmene:

- a) Kirkemøtet oppfordrer alle bispedømmer til å virkeliggjøre misjonsutfordringene i sitt strategiarbeid og videreutvikle SMM-samarbeidet.
- b) Kirkemøtet oppfordrer, i tråd med Strategiplan for samisk kirkeliv, SMM sentralt og misjonsrådgiverne i de tre nordligste bispedømmer til, i samarbeid med Samisk kirkeråd, å arbeide for økt andel av urfolksrelaterte misjonsavtaler i Den norske kirke generelt og samisk kirkeliv spesielt.

4. Kirkemøtet utfordrer de sentralkirkelige råd:

- a) Kirkemøtet oppfordrer Mellomkirkelig råd til å lage ressurs- og studiemateriell som bringer impulsene fra Det lutherske verdensforbund og Edinburgh 2010-markeringen ut i menighetene. Dette må skje i samarbeid med misjonsorganisasjonene.

- b) Kirkemøtet oppfordrer Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd til å arbeide videre med forsoningsprosesser også i forhold til de sår norsk kirke- og misjon har vært med på å skape.
- c) Kirkemøtet ber Mellomkirkelig råd gjøre Oslokoalisjon for tros- og livssynssamfunn sine Recommended Ground Rules for Missionary Activities kjent i menighetene.
Kirkemøtet forventer at all misjonsvirksomhet i Den norske kirke og i samarbeidende misjonsorganisasjoner, skjer i tråd med disse etiske retningslinjene.
- d) Kirkemøtet ber om at Bispemøtet og Mellomkirkelig Råd jobber videre med både religionsteologiske og praktiske spørsmål om kirkens forhold til andre religioner og det flerreligiøse samfunnet.

5. Kirkemøtet utfordrer SMM-organisasjonene

Kirkemøtet oppfordrer misjonsorganisasjonene til et sterkere økumenisk engasjement. Kirkemøtet ser det som naturlig at når SMM-organisasjoner samarbeider med kirker som er medlemmer av internasjonale økumeniske organisasjoner som Den norske kirke også er medlem av, så vil dette prege samarbeidet både hjemme og ute. Kirkemøtet vil særlig oppfordre SMM-organisasjonene til å delta i Nasjonal-komiteen for Det lutherske Verdensforbund, men også bidra økonomisk, og på annen måte, til å styrke Den norske kirkes samarbeid med de internasjonale økumeniske organisasjonene i deres misjonsengasjement.

KR 64/11   Den norske kirkes ordning etter 2013 (2. gangs behandling)

KR-64/11 Vedtak:

1. Kirkerådet ber om at høringen bygges rundt følgende modeller:
  - Fellesråd
  - Prosti
  - Bispedømme
2. Kirkerådet gir sin tilslutning til skissen til høringsmaterialet (2.4)
3. Kirkerådet ber om at høringsdokumentet utarbeides med en innledende del der det redegjøres for de mest aktuelle problemsstillingene, og en del som utgjør selve høringsdokumentet og legges frem for Kirkerådet i mars-møtet.

Enstemmig vedtatt

KR-65/11 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar følgende saksliste for Kirkemøtet 2012:

- KM 01/12 Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/12 Valg og oppnevninger
1. Valg av dirigentskap for møtet
  2. Valg av tellekorps
  3. Valg av protokollkomité for perioden 2012 – 2016
  4. Valg av valgkomité for perioden 2012 – 2016
  5. Fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
  6. Valg av komitéledere for møtet
  7. Valg av Kirkeråd og Kirkerådets leder
  8. Valg av Mellomkirkelig råd og Mellomkirkelig råds leder
  9. Valg av Samisk kirkeråd og Samisk kirkeråds leder
- KM 03/12 Orienteringssaker
1. Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2012
  2. Årsmelding fra de sentralkirkelige råd 2011
  3. Protokoll fra Bispemøtet 2011/12
  4. Årsmelding fra Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2011
  5. Årsmelding fra Døvekirkenes fellesråd 2011
  6. Mindre endringer i tjenesteordning for diakoner
  7. Tilstandsrapport for Den norske kirke 2011
  8. Evalueringen av ByMenigheten-Sandnes
- KM 04/12 Skaperverk og bærekraft. Midtveisrapport.
KM 05/12 Ny salmebok
KM 06/12 Revisjon av retningslinjer for OVF
KM 07/12 Misjon til forandring – Utfordringene fra Edinburgh 2010
KM 08/12 Endringer i alminnelige bestemmelser for gravferd – Kirkelig medvirkning ved askespredning
KM 09/12 Likeverd, inkludering og tilrettelegging. Mennesker med utviklingshemning i Den norske kirke
KM 10/12 Ordning for nominasjon og tilsetting av biskoper
KM 11/12 Ordning for tilsetting av proster
KM 12/12 Kirkelige valg 2011. Evaluering og oppfølging

2. Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2012 ut fra de føringer som kom i møtet.

KR-66/11 Vedtak:**Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:**

Kirkemøtet er glad for det arbeidet som er utført gjennom samarbeidsprosjektet SoB, og at samarbeidsrelasjonene mellom Norges Kristne Råd, Kirkens Nødhjelp og Den norske kirke gjennom dette er blitt styrket. I forhold til det videre arbeid med samarbeidsprosjektet vil Kirkemøtet fremheve:

- Kirkemøtet tar rapporten for arbeidet 2009 - september 2011 og forslag til fornyet fremdriftsplan for prosjektet til orientering.
- Kirkemøtet tar til etterretning at samarbeidsprosjektet i arbeidet fremover vil fastholde prosjektets visjon og hovedmål, samtidig som samarbeidet fremover skal konsentrere seg om områdene temafokus klimarettferdighet, dialogarena og teologisk refleksjon og spiritualitet.
- Kirkemøtet mener at arbeidet for en ambisiøs og rettferdig klimaavtale må prioriteres svært høyt både i kirke og samfunn.
- Kirkemøtet utfordrer norske politikere til å fortsette sitt arbeid for en klimaavtale internasjonalt, men også i større grad til å arbeide for betydelige utslippskutt hjemme. Føringsene i regjeringens varslede klimamelding vil her være svært viktig.
- Kirkemøtet oppfordrer regjeringen til å bidra med midler til arbeid for klima og miljø, også arbeid av institusjoner/organisasjoner som primært ikke er definert med dette som formål.
- Kirkemøtet utfordrer menigheter og ansatte på alle plan i Dnk til å engasjere seg i kampen for klimarettferdighet, både gjennom konkrete handlinger og deltakelse i aksjoner. Det bør søkes allianser og bredt samarbeid.

For Dnks egen del vil Kirkemøtet i tillegg fremheve:

- Kirkemøtet vil minne om utgangspunktet for arbeidet: å sette i gang en bærekraftreform som skulle berøre og involvere hele kirkens virksomhet. KM er glad for at mange av utfordringene som i 2007 og 2008 ble rettet til sentralkirkelige organer, bispedømmer, menigheter og kirkelige fellestråd er blitt fulgt opp av mange. Utfordringene står ved lag, og trenger videre oppfølging, både gjennom engasjementet i samarbeidsprosjektet og gjennom tiltak i Dnks egen virksomhet.
- Samarbeidsprosjektets fokus på klimarettferdighet må engasjere hele Dnk. Både lokalmenighetene, bispedømmene og sentralkirkelige organer er utfordret.
- Kirkemøtet oppfordrer samtidig sentralkirkelige organer til å ivareta andre aspekter som er viktig for en bærekraftig utvikling. Viktige utfordringer er blant annet matsikkerhet, biomangfold og bærekraftig økonomi. Kirkemøtet forutsetter videre samarbeid mellom de sentralkirkelige råd og bispedømmerådene med fokus på lokalmenighetene. Kirkemøtet håper at det planlagte felles prosjektet mellom Kirkerådet, KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesserorganisasjon og Norges Kirkevergelag om miljøfyrtårnsertifisering og grønne menigheter kan gi et løft for arbeidet lokalt.
- Kirkemøtet vil fremheve at det fortsatt må arbeides for:

- forankring av temafeltet skaperverk og bærekraft i kirkens arbeidsområder, reformer og prosesser.
- utvikling og distribusjon av materiell for menighetene og offentligheten.
- opplæring og kunnskapsformidling i kirken.
- etablering av tematisk samarbeid med kirkelige organisasjoner og utdanningsinstitusjoner.

KR 67/11   Revisjon av retningslinjer for disponering av tilskudd fra Opplysningsvesenets fond (OVF) til kirkelige formål

---

Fra Kirkerådets behandling:

Ingrun Jule fremmet forslag om å endre *Kirkerådet* til *Kirkemøtet* i punkt 4.3. Forslaget falt mot 4 stemmer.

Ingrun Jule fremmet forslag om å endre *Kirkerådet* til *Kirkemøtet* i punkt 5.1. Forslaget falt mot 5 stemmer.

Stein Reinertsen fremmet forslag om følgende formulering for punkt 6.1 første punktum: Det ytes tidsbegrensede tilskudd til prosjekter, primært innenfor Kirkerådets vedtatte kriterier.
Enstemmig vedtatt.

Harald Askeland fremmet forslag om at punkt 7.3 flyttes og blir nytt punkt 9.3
Enstemmig vedtatt.

Kristin Gunleiksrud fremmet forslag om at *eller* endres til *og* i punkt 7.7.
Enstemmig vedtatt.

Kristin Gunleiksrud fremmet forslag om at *eksterne* strykes i nytt punkt 9.3.
Forslaget falt mot 2 stemmer.

Tone Synnøve Øygaard Steinkopf fremmet forslag om at nytt punkt 9.4 (tidligere 9.3) utgår.
Forslaget fikk 7 stemmer for og 7 stemmer imot, og falt med leders dobbeltstemme.

Harald Askeland fremmet forslag om at punkt 10.1 får følgende tilføyelse:
Hovedtyngden av Kirkerådets andel bør tildeles eksterne tiltak. Forslaget falt mot 2 stemmer.

KR-67/11 Vedtak:

1. Forslag til nye retningslinjer for disponering av tilskudd fra OVF til kirkelige formål vedtas lagt frem for Kirkemøtet med de endringer som fremkom under Kirkerådets behandling.

2. Retningslinjene legges frem for Kirkemøtet 2012 til endelig vedtak.

Enstemmig vedtatt.

**KR 68/11   Oppnevning av medlemmer til Det norske
Bibelselskaps representantskap 2012-2015**

KR-68/11 Vedtak:

Kirkerådet oppnevner følgende personer fra Den norske kirke til Det Norske Bibelselskaps representantskap 2012 til 2015:

Kirkerådets direktør
Mellomkirkelig råds nestleder
Ingvar Nevland
Ann-Mari Aas
Ingeborg Jorid Vale
Ellen Cecilie Triumpf (nordsamisk)
Nils Enar Bertil Jønsson (sørsamisk)

**KR 69/11   Drøfting av Regler for saksbehandling i liturgisaker
på bakgrunn av erfaringer med
Gudstjenestereformen**

KR-69/11 Vedtak:

Kirkerådet har drøftet erfaringer med prosessen rundt gudstjenestereformen.

1. Kirkerådet ber administrasjonen innhente andre kirkers modeller for behandling av gudstjenestereformer med tanke på hvorledes dette bør organiseres for fremtiden.
2. Kirkerådet ber administrasjonen utarbeide forslag til endringer i Kirkemøtets forretningsorden og Regler for saksbehandling av liturgisaker ut fra samtalen i Kirkerådet.
3. Kirkerådet ber administrasjonen utarbeide forslag til endringer i Statutter for Nemnd for gudstjenesteliv ut fra samtalen i Kirkerådet.

KR-70/11 Vedtak:

1. Kyrkjerådet gjev direktøren fullmakt til å klargjere saka for handsaming i Kyrkjemøtet etter at stiftelsen Kirkeforskning har levert evalueringsrapporten 31.12.2011.
2. Synspunkt frå Kyrkjerådet si drøfting vert teke med i det vidare arbeidet med saksorienteringa til KM.

KR-71/11 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler overfor Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet at rådets leder får dekket inntil 40 % i tapt arbeidsfortjeneste med virkning fra 1. januar 2012.

KR-72/11 Vedtak:

Kirkerådet vedtar følgende prioriteringer for store satsinger i statsbudsjettet for 2013 i prioritert rekkefølge:

1. Trosopplæringsreformen opptrapping - økning på 37 mill kr
2. Fornyelser og omstillinger i Den norske kirke - økning på 20 mill kr
3. Økt bemanning - øke tallet på preste- og diakonstillinger - økning på 25 mill.

KR-73/11 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. Kirkemøtet viser til sin høringsuttalelse til Kirkeforliket – konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen i stortingsperioden 2009-2013 i sak KM 10/11. Under forutsetning av at tilsettingsmyndigheten for biskoper overføres fra statsråd til et kirkelig organ, mener Kirkemøtet at tilsettingsmyndighet for biskop bør legges til Kirkerådet.
2. Under forutsetning av at tilsettingsmyndigheten for biskoper overføres til Kirkerådet, fastsetter Kirkemøtet vedlagte Regler om nominasjon mv. ved tilsetting av biskop. Reglene trer i kraft fra den dag tilsettingsmyndighet overføres.
3. Under forutsetning av at tilsettingsmyndigheten for biskoper overføres til Kirkerådet, mener Kirkemøtet at beslutningen om saker om ordensstraff, oppsigelse, suspensjon, avskjed og klage vedrørende biskop treffes av Kirkerådet.

Dersom saken krever særlig rask avgjørelse, mener Kirkemøtet at vedtak om suspensjon eller overføring til annen tjeneste treffes av preses sammen med Kirkerådets leder og nestleder.

Kirkemøtet ber om at andre nødvendige endringer i Personalreglement for prester som følge av overføring av tilsettingsmyndighet blir forhandlet i tråd med reglementets § 22.

KR 74/11   Ordning for tilsetting av proster

KR-74/11 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Kirkemøtet viser til sin høringsuttalelse til Kirkeforliket – konsekvenser av eventuelle endringer i Grunnlovens bestemmelser om statskirkeordningen i stortingsperioden 2009-2013 i sak KM 10/11. Under forutsetning av at tilsettingsmyndigheten for proster overføres fra statsråd til et kirkelig organ, mener Kirkemøtet at tilsettingsmyndighet for prost bør legges til det aktuelle bispedømmeråd.
2. Under forutsetning av at tilsettingsmyndigheten for proster overføres til Kirkerådet, foreslår Kirkemøtet følgende endringer i Personalreglement for prester i Den norske kirke. Departementet forhandler om reglementet med fagorganisasjonene.
Dette gjelder:
§ 2 Unntak fra reglementsbestemmelser: Pkt 1: Prost tas ut av unntaksbestemmelsen i første punktum.

§ 6 Behandling av søknader: Pkt 1, Nytt siste punktum: Når det gjelder prost sendes søkerliste og kopi av søknadene til alle menighetsråd i det aktuelle prosti.

§ 9 Innstillingsrådet og innstilling: Nytt andre punktum: Ved tilsetting av prost bestemmer biskopen hvilken prost som skal sitte i innstillingsrådet.

KR 75/11   Mindre endring i tjenesteordning for diakon § 2

KR-75/11 Vedtak:

Tjenesteordning for diakoner § 2, første ledd endres til:
Kirkens diakonale tjeneste har som formål å fremme kirkens omsorgstjeneste. Diakoni er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

KR 76/11   Innføringsprogram for nye prester - Høringsvar

KR-76/11 Vedtak:

Kirkerådet vedtar å oversende det vedlagte forslag til høringsuttalelse til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

KR 77/11   Særskilte preiketekstar 2012-2013

KR-77/11 Vedtak:

1. Kyrkjerådet vedtek følgjene særskilte preiketekster for Kyrkjeåret 2012/13:

Om Bispemøtet gjev si tilslutning til Kyrkjerådet sitt forslag, har Kyrkjeåret 2012/2013 evangelietekstane i 3. rekkja som preiketekst med desse unnataka:

4. søndag i adventstida - Søndag 23. desember 2012
2 Kor 1,18-22 (Ja og amen til Guds lovnader)

2. søndag i openberringstida - Søndag 13. januar 2013
Kol 1,15-20 (Alt det skapte og forsoninga)

3. søndag i fastetida - Søndag 3. mars 2013
Sak 3,1-5 (Anklageren førte klagemål mot Josva)

4. søndag i påsketida - Søndag 21. april 2013
Apg 8,26-39 (Den etiopiske hoffmannen)

4. søndag i treeiningstida - Søndag 16. juni 2013
Salme 22,8-12 (Gud som jordmor)

11. søndag i treeiningstida - Søndag 4. august 2013
1 Mos 21,9-13 (Isak og sonen til tenestekvinna)

15. søndag i treeiningstida - 1. september 2013
Rut 1,7-11.16-19a (Rut og Noomi)

20. søndag i treeiningstida - Søndag 6. oktober 2013
Ef 6,1-4 (Oppseding etter Herrens vilje)

2. Vedtaket oversendes Bispemøtet

KR 78/11   Retningslinjer for innhenting av politiattest i Den norske kirke

---

KR-78/11 Vedtak:

1. Kirkerådet gir sin tilslutning til arbeidsgruppens forslag til felles retningslinjer for innhenting av politiattest (barneomsorgsattest) for kirkelig personell.
2. Kirkerådet anmoder lovbestemte kirkelige organ med ansvar for ansettelse og engasjement av frivillige medarbeidere å slutte seg til retningslinjene i sin rekrutterings- og tilsettingspraksis.
3. Sekretariatet bes om å gjøre retningslinjene kjent gjennom informasjonsarbeid og opplæringstiltak i samarbeid med kirkelige arbeidsgiver- og arbeidstakerorgan.
4. Kirkerådet støtter forslaget om at det etableres en forenklet prosedyre for innhenting av politiattest blant frivillige medarbeidere og anmoder sekretariatet om å søke om nødvendig dispensasjon for å få en slik ordning på plass så snart som mulig.

KR 79/11   Regler for valg av Kirkeråd

KR-79/11 Vedtak:

1. Kirkerådet endrer Regler for valg av Kirkeråd §§ 1-1, 5-7 og 5-8 fastsatt av KM 2011, i samsvar med kl § 25 første ledd.

§ 1-1 første punktum siste komma skal lyde:

«, alle med personlige varamedlemmer»

§ 5-7 nytt tredje og fjerde punktum utgår:

Det skal utpekes like mange vararepresentanter som det antall leke medlemmer som er valgt fra bispedømmerådet. Hvis det er flere leke medlemmer fra samme bispedømme, rangeres vararepresentantene fra dette bispedømmet i rekkefølge.

§ 5-7 skal lyde:

Varamedlem for lek representant fra et bispedømme er den leke kandidaten fra vedkommende bispedømme som har fått nest flest stemmer under valget i Kirkemøtet. Hvis det ikke er avgitt stemmer på annen kandidat eller hvis det ikke er annen kandidat, utpeker vedkommende bispedømmeråd vararepresentanten

Tilsvarende endring gjøres også i § 5-8, der følgende tillegg utgår:

Varamedlem for lek kirkelig tilsatt er den som har fått nest flest stemmer under valget i Kirkemøtet. I det tilfelle lek kirkelig tilsatt blir valgt til leder av Kirkerådet og er eneste representant fra sitt bispedømme, utpeker vedkommende bispedømmeråd vararepresentanten.

§ 5-8 skal lyde:

Varamedlem for lek kirkelig tilsatt er dennes varamedlem til vedkommende bispedømmeråd.

2. Kirkemøtet 2012 orienteres om de endringene som Kirkerådet har funnet å måtte gjøre i Valgregler for Kirkeråd.
3. Kirkerådet mener det er behov for å gjennomgå regler for valg av Kirkeråd før neste valg skal avholdes.

DEN NORSKE KIRKE

Den norske kirkes nord/sør-informasjon(KUI)

KUI, MKR, KISP

Dato: 16.12.2011

Vår ref: 11/131-12 EHF

Deres ref:

Protokoll fra møte i KUIs prosjektkomité torsdag 17.november 2011 kl 12.30-17.30 + middag

Sted: Kirkens hus, Rådhusgt.1-3, Oslo – møtelokale Borg

Til stede:

Kari Jordheim (leder), Toril Rusås, Jan Bjarne Sødal, Bendik Vollebæk, Kristine Hofseth Hovland, Sigmund Gulliksrud, Ellen Hestnes Ribeiro, Inger Torunn Sjøtrø, Odd Erik Stendal, Estrid Hessellund (sekr.)

Gjester:

Generalsekretær Berit Hagen Agøy, MKR (sak 35 og middag)
Lemma Desta, NKR – Flyktningnettverket (sak 37)

Forfall: Tor Kjetil Edland, Britt Arnhild Lindland

Åpning v/ Bendik Vollebæk

Sak 31/2011: Godkjenning av saksliste og protokoll fra siste møte 26.september 2011

Vedtak: Protokoll fra møte 26.09.2011 og dagens saksliste ble godkjent.

Sak 32/2011: Orienteringssaker/kalender

- a) *Syng håp:* se sak 35, 2.3.
- b) 27.9. *Fagdag om Diakoni og misjon*, Nidaros: Estrid deltok med innspill om Studieplan for "Diakoni i kontekst".
- c) 6.10: *KISP-møte:* hovedsak "Just Peace" v/ Henrik Syse og Iselin Jørgensen. Oppfølging av Jamaica-konferansen, mai 2011. Kari og Estrid deltok.
- d) 27.10. Trosopplæringskonferanse (se sak 36/2011)
- e) 4.-6.11. Inspirasjonssamling for ressursgrupper + Tro til forandring (se sak 35, 2.1.)
- f) 23.-24.11: *MKR-møte + 60-årsjubileum:* Kari deltar med miniforedrag "Globalt engasjement i menighetene". Estrid har hovedansvar for gudstjenesten.
- g) 2012: 27.-29.1.: Swahili-messe (Oslo og omegn)
- h) 4.2. : Grøn kirke-seminar, Danmark, med fokus på gudstjeneste
- i) 16.febr: Grønn trosopplæringskurs, Landås, Bjørgvin, og 3.2. i Oslo
- j) 18.2. Nord/sør-seminar, Valdres fhs
- k) 15.3. Skaperverk & bærekraft-seminar, Oslo bd

Sak 33/2011: KUI / Norad

- a) **Møte med Norads saksbehandler** Lillian Nordal og Sigurd Kihl 29.9.
KUI informerte om at ansettelse av ny kommunikasjonsmedarbeider for KUI først vil bli effektivt pr. 1.1.2012, og at det derfor vil være ubrukte midler på 2011-tildelingen.
- Lillian Nordal har gått av med pensjon pr. 31.10. og sluttet i Norad. Nye kontaktpersoner for RORG-nettverket meddeles senere.
- b) **Regnskap pr 1.11.2011** ble lagt frem på møtet. Som forventet er det midler igjen (se ovenfor). Dette handler om både lønn og tiltak. I tillegg ble også Vennskapskonferansen i sept. avlyst. Det forventes at det gjenstår mer enn 450.000 i ubrukte midler av årets Norad-bevilgning. Disse vil bli fratrukket i neste års tildeling fra Norad.
Vedtak: KUI/AU bemyndiges til å vurdere og bevilge evt. søknader om informasjonsstøtte som kommer innen 23.11.
- c) **Virksomhetsplan og budsjett 2012** ble sendt til Norad innen 1.10. og legges frem for MKR til godkjenning på møtet 24.11.2011. (Endelig versjon var vedlagt innkallingen).

Sak 34/2011: Kommunikasjonsmedarbeider/Nettredaktør

(30 % for KUI, 50 % for kommunikasjonsavdelingen i Kirkerådet.)

Susanne Lende (29), statsviter og journalist, har takket ja til stillingen og kan begynne ca 2.januar 2012. Susanne har fått permisjon fra sin nåværende jobb i Agenda 3:16 og blir med i den norske kirkelegasjon til COP 17 i Durban 25. nov – 3.des 2011 som kommunikasjonsmedarbeider.

Det må utarbeides evalueringsplan for KUI 2012-2014 når Susanne er på plass.

Odd Erik Stendahl har drifet KUIs nettsider på timebasis siden sept 2010 – og gjentagne ganger fått perioden forlenget! Oppdraget avsluttes nå med utgangen av desember. Det ble uttrykt stor takk til Odd Erik for fleksibilitet og velutført arbeid! Han utfordret til grundig gjennomgang og opprydding av hele nettsiden, forenklet struktur og flere linker til andre nettsider.

Sak 35/2011: Årets prosjekter og tiltak

(iflg. virksomhetsplan 2011)

2.1. Klima, miljø, forbruk og rettferd

- *Mobilisering* i lokalmenigheter og bispedømmer: fortløpende
- *Grønn trosopplæring*. Se sak 36/2011
- *Nettverkssamling for ressursgruppene (Kirkens hus) fre 4.11.:* Viktig samling for ca 35 nøkkelpersoner fra bispedømmer og organisasjoner. Erfaringsutveksling, innspill fra Malcolm Damon fra Economic Justice Network, Sør-Afrika, om COP 17, innspill om Miljø, forbruk og rettferd i gudstjenestereformen v/Sindre Eide, presentasjon av trosopplæringstiltaket "Agent for rettferdighet" v/IKO og KN.
- *Tro til forandring: lø.5.:* seminarer på Diakonhjemmet høyskole; søndag 6.11. økumenisk gudstjeneste i Slottskapellet. Se www.grønnekirke.no. Innholdsrikt og godt program. Ca 80 deltakere på lørdagen. Positivt samarbeid med studentprestene om gudstjenesten.
- *COP 17, mobilisering og samarbeid med Sør-Afrika :* "WE HAVE FAITH – act now for climate justice!". Underskriftskampanje pågår, leveres til Erik Solheim 3.des; Klimakaravane "Sing Out for Climate Justice": Ten Sing Norway, KFUK-KFUM Global (45 norske) og 100 afrikanske ungdommer er på vei fra Nairobi til Durban; norsk kirkelegasjon deltar 26.11.-3.12. på ulike arrangementer – i tillegg til akkrediterte personer fra KN og MKR.
- *Regionale klimaseminarer:* har vært avholdt okt –nov. Se www.kirkensnodhjelp.no. - *Skaperverk og bærekraft:* Utlysning av ny prosjektkoordinator er på gang.

Midtveisrapport for prosjektet behandles på KM april 2012.

- *1. og 2.søndag i advent.*: Informasjonsbrev til menighetene om koordinering av : Innføring av gudstjenestereform, Lys våken, COP 17 og Menneskerettighets søndag er sendt ut (se www.kui.no)
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende

2.2. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål

- *Promotere materiell* (hiv&aids, MR-heftet mv): fortløpende
- *Rettferdig fred:*
  - a. Håndvåpen-kampanjen "Hands Together!" følges opp av KISP og KV frem mot prosessen i FN om håndvåpen (2012). MKR har søkt og fått 600.000 kr fra UD
  - b. Ellen, Kristine og Estrid er i gang med utarbeidelse av et *samtale- og bibelstudieopplegg for ungdom* innen rammen av rettferdig fred. ("Led våre føtter inn på fredens vei"). Ferdigstilles våren 2012.
- *Økonomisk rettferdighet*: Ressursmateriell i tilknytning til Kirkens Nødhjelps globale strategiplan (om økonomisk rettferdighet o.a.) lanseres på distriktskontaktsamlingen 20.-22.jan 2012.
- *One Body – Norden-FOCCISA*: Søknad til Norad om ny prosjektperiode 2012-2014 ble sendt primo oktober. Hovedtemaer: Theology and ethics of the Body; Youth in the light of global sexualisation; human dignity, responsibility and justice. Jan Bjarne informerte - også om spenninger innen faith based groups.
- *Nordisk teologisk hiv & aids-samarbeid*: Den nordiske gruppen møttes 19.-20.10. i Uppsala for planlegging og drøfting av nordiske anliggender. Jan Bjarne og Estrid deltok.
Ecumenical Advocacy Alliance (EAA): Jan Bjarne er med i en konsultasjon omkring hiv og menneskerettigheter pva de norske kirker.
- *Studieplan for Diakoni i kontekst*: se www.kui.no. Ble presentert på fagdag om misjon og diakoni i Nidaros bispedømme 27.9. – Er videreformidlet også til Island.
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende.

2.3. Globalt gudstjenesteliv:

- *Syng håp*-verksteder/gudstjenester lokalt:
  - Syng håp-seminar og Nord/sør-søndag-gudstjeneste 22.-23.10 i Jar kirke (v/Sindre og Estrid)
  - Syng håp-seminar og allsangkonsert 29.-30.10 Tangen kirke, Drammen og Helgerud kirke, Bærum (v/Sindre og Estrid)
  - Gudstjenestereform/internasjonale diakoni/Syng håp-seminar* 19.11.Lovisenberg (v/Sindre og Estrid)
  - Syng håp-helg for KFUK-damer, Nesholmen (v/Henny Koppen og Gunhild Bergsett);
  - Syng håp-seminar og Syng håp-gudstjeneste på Trosopplæringskonferansen 27.10. (v/Hans-Olav Baden)
- 2012:
  - Valdres folkehøgskule 18.2.
  - Snarøya kirke 5.5.
- *Materiell til nord/sør-søndag* 23.10. Gudstjenesteopplegg til TV-aksjonen/ Norsk Folkehjelp med tema: "Vi rydder for livet" (minerydding) ble sendt ut medio august på BM og NN. En Quest-back er sendt ut umiddelbart etter søndagen. Vi venter på resultatet.
- *Verdens aidsdag*: Kristine holder i samarbeidet i år med Kirkens bymisjon/Aksept om gudstjeneste i Oslo med involvering av migrant-grupper. Kontaktperson: Steinar Eraker.
- *Informasjonsbrev til menighetene om 1. og 2. s. i advent* . Se 2.1.
- *Samarbeid med kulturelle rådgivere*: Rapport mottatt fra Søren Hjort om Steinkjær

Gospelkors tur til Tanzania for å holde økumeniske konserter sammen med et lutheransk kor under den årlige kulturfestival i Bagamoyo.

- *Swahilimesse* (nyskrevet messe fra Tanzania): KUIs første nord/sør-prosjekt i 2012 ! Det arbeides med oppførelse i Norge 27.-29.januar 2012 (se virksomhetsplan 2012). Foreløpig plan: konsert i Røyken og Helgerud; gudstjeneste i Sofienmyr. Amos og Jenitha fra Tanzania er invitert av KUI. Ungdomskoret fra Haslev, DK, betaler egen reise. Betty og Peter Arendt + Sindre og Estrid arbeider med oversettelse av tekstene til norsk. Det tenkes utgitt et korhefte til bruk i norske ungdoms- og voksenkor. Cantando forlag er orientert.
- Videreutvikle og oppdatere *liturgidatabasen*: fortløpende
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende

2.4. Vennskapssamarbeid og dialog

- *Vennskapskonferanse*: Arbeidsgruppen møtes 19.12.2011 til evaluering og drøfting av framtiden.
- *Kontakt til migrantmiljøer* om n/s-informasjon: se sak 37/2011
- *Religion og utvikling*. KUI og Global Info avtaler et møte med Digni (tidl. Bistandsnemnda) for å bli oppdatert. 20.2.2012 avholdes et folkemøte på litteraturhuset, Oslo, om utvikling, religion, menneskerettigheter og demokrati.
- *Økonomisk støtte* til menigheter/bispedømmer: fortløpende

2.5. Nettverk og evaluering

- *Nettredaktør /informasjonsmedarbeider*: Brukertest av nettsidene; Evaluering av KUI-produkter; Rapportering fra mottakere av prosjektstøtte (opplæring/bedre rutiner). Legges til arbeidsoppgavene for ny kommunikasjonsmedarbeider fra jan 2012.

Sak 36/2011: Globale perspektiver i trosopplæringen

- a) **VI DELER – Globale perspektiver i trosopplæringen (vedlagt innkallingen).** Informasjons- og idékatalogen (v/KN, KM-Global og KUI) ble ferdigstilt og utdelt på Trosopplæringskonferansen 27.10. Den er også sendt i konvolutt-menighetssending primo november – på oppfordring fra trosopplæringssekretariatet. Opplag: 3.000. Det er ca 650 ex til rest. Komiteen vurderte å trykke opp et nytt opplag, men vedtok å vente til senere.

Katalogen har fått god tilbakemelding, både på trosopplæringskonferansen og i Mellomkirkelig råd.

Et tilbakevendende problem er sortering av mail og e-mail på menighetskontorene: når informasjon og materiell de rette personer? Svaret er ofte nei.

KUI-komiteens medlemmer anbefalte å be om adgang til bispedømmenes nyhetsbrev/bulletiner, da disse oftest når frem og blir lest.

- b) **Trosopplæringskonferansen 27.10.2011**

Det lyktes å få tydeliggjort et grønt perspektiv på konferansen, både i den praktiske tilretteleggingen, på stands og i seminar delen.

Se www.grønnkirke.no.

KUI hadde stand sammen med KN, KFUK-KFUM Global, Skaperverk og bærekraft-prosjektet. KUI og Skaperverk & bærekraft fikk produsert en grønn, gjenbruks-, lettvekts foldekopp i plast, som ble delt ut til alle 1750 deltakere. Populært tiltak – god tilbakemelding.

- c) **Syng håp som trosopplæring.** I senest utgave av ”Størst av alt”-nyhetsbrevet skriver journalist Thea Haavet om Syng håp-arrangementene i Råholt kirke, Eidsvoll, 22.9. På trosopplæringskonferansen deltok 150 folk på Hans Olav Badens Syng håp-seminar.

- d) **Grønn trosopplæring**

Som oppfølging av pilotkurset på IKO nov 2010 ble det avholdt møte med samarbeidspartnerne (IKO, KN, KUI, NKR, KFUK-M-speiderne) 14.10.2011. Det legges opp til nye kurs i Landås, Bergen, og i Oslo, febr/mars.2012, i samarbeid med bispedømmene. – Estrid følger opp.

Sak 37/2011: FOKUS-sak: migranter og migrantmenigheter
(Fortsettelse fra siste møte - se forrige referat).

Oppfølgingstiltak:

- *Revisjon av ressurspermen "På vei mot et inkluderende samfunn":* KUI (Estrid) er invitert inn i arbeidsgruppen, som har begynt sitt arbeid nov.2011. KUI bidrar også med midler i år (kr.5.000,-).
- *Idé-katalog* (kort substansiell beskrivelse av hva som finnes av eksisterende ressursmaterieell). Ansvar for utarbeidelse: MKR. KUI kan evt. bidra med midler.
- *Fagforum 2011.* Flerkulturelt Kirkelig Nettverk arrangerte fagdag 16.11. med innspill og erfaringer fra: Caritas, KIA – Kristent interkulturelt arbeid, Kirkens Bymisjon – Empo Bergen, Betanien kompetansesenter, Oslo katolske bispedømme, Den kinesiske menighet i Oslo. – Det ble gitt respons fra politisk hold: Kommunal- og forvaltningskomiteen, Kirke- utdannings- og forskningskomiteen samt Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
Bendik og Estrid deltok.
- *Migrantmenigheter som vennsksapsrelasjon:* Lemma Desta, Flerkulturelt Kirkelig Nettverk (NKR) delte sine tanker om dette.
Migrantmenighetene er av ulik størrelse. Den kinesiske menighet i Oslo, f.eks 200 medlemmer, mens andre er bare på 20-25 medlemmer. Det kartlegges nå i database hvilke menigheter som finnes over hele landet.
Mange av disse menighetene ønsker samarbeid med Dnk's menigheter, bl.a. om bruk av kirkebygg. Oslo bd leier lokaler ut til ca 30 migrantmenigheter, og det finnes andre etablerte samarbeidstiltak og møtepunkter.

Lemma mener at mange menigheter ønsker kontakt med norske menigheter, fundert på "søskenskap" – på tro og gjensidighet. Mener vennskap ikke er så forpliktende som søskenskap, da det er et mer bibelsk begrep. Man kan gå inn og ut av vennskap, men ikke av søskenskap. Søsken stiller opp i både sorg og glede.

Lemma utfordret til arenaer hvor vi kan være sammen

- besøke hverandre (la norske "invitere inn")
- lære om hverandres tradisjoner og skikke og kirkeforhold
- la migranter være ressurspersoner og øyenåpnere for norsk
- legge til rette for teologisk erfaringsutveksling og møteplasser
- legge til rette for flerkulturelle fester, med eventyr, sang og musikk i gjensidig utveksling
- la menigheter i Dnk kartlegge "sine" migranter i den lokale menighet
- får migranter inn i utvalg og menighetsråd

Konklusjon:

- KUI kan kanskje bidra med en brosjyre/idé-liste "Sammen om...", med tips til felles tiltak.
- Når kartleggingen av migrantmenigheter over hele landet foreligger, kan menigheter i Dnk utfordres til å oppsøke sine migrant-nabomenigheter og undersøke muligheten for "kortreist vennsksapsrelasjon".

Sak 38/2011: Søknader om informasjonsstøtte

- a) *Søknad fra Buskerud krets Norges KFUK-KFUM* om støtte til Ungdomsmusikal om klima- og miljø-utfordringer i verden

Vedtak:

Det bevilges kr. 15.000,- under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.1. Klima, miljø, forbruk og rettferd)

b) Søknad fra Buskerud krets Norges KFUK-KFUM om støtte til Human Rights seminar

Vedtak:

Det bevilges kr. 10.000,- under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål).

c) Søknad fra Tjøme menighet (Bartimeusgruppa) om støtte til informasjonstiltak "Hele Tjøme skal vite"

Vedtak:

Det bevilges kr. 10.000,- under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål)

d) Søknad fra Støren menighet om støtte til "Internasjonale dager: Bistand – budskap – brobygging"

Vedtak:

Det bevilges kr. 15.000,- under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål).

e) Søknad fra Saltdal og Øvre Saltdal menighet om støtte til Global aksjon – Lys våken.

Vedtak:

Det bevilges kr. 5.000,- under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.4. Kirkelig refleksjon om nord/sør-spørsmål)

f) Søknad fra Saltdal og Øvre Saltdal menighet om støtte til konfirmanterens deltakelse på Hamarøyanna 2012.

Vedtak:

Det bevilges kr. 5.000,- under henvisning til KUIs retningslinjer for tildeling av informasjonsstøtte og virksomhetsplan 2011 (2.1. Klima, miljø, forbruk og rettferd).
Det etterspørres i tildelingsbrevet forventet engasjement og resultat i etterkant av konfirmanterens deltakelse.

Informasjon om søknader om Syng håp-sangbøker (bispedømmer og utdanningsinstitusjoner)
Med utgangspunkt i vedtak på siste KUI-møte 29.09.2011 har KUI oppfordret bispedømmer og utdanningsinstitusjoner om å søke informasjonsstøtte innen utgangen av året, spesielt med henblikk på formidling og bruk av Syng håp 1 og 2.

Det er kommet inn søknader fra Nidaros bd, Borg bd, Diakonhjemmet Høgskole og Studentprestene ved UiO om klassesett av Syng håp 1 og 2. Bevilgning har skjedd administrativt.

Sak 39/2011: Evaluering av perioden 2008-2011

Kari ledet en evalueringsrunde ut fra følgende spørsmål:

- Ut fra kort eller lang fartstid i KUI – hva synes du er det viktigste vi arbeider med her?*
- Hvilke utfordringer har KUI framover?*
- Er det noe du har savnet som vi kunne forbedre i det videre arbeidet?*

Noen momenter til:

a: migrantsaken, hiv&aids i teologisk nord/sør-perspektiv og i menneskerettighetsperspektiv, globalt gudstjenestearbeid/musikk og kultur, tydelig menighetsfokus, viktig med

informasjonsstøtten til lokalt menighetsarbeid, arbeidet med internasjonal/global diakoni,

b: holde dampen oppe, gjøre KUI kjent /nå enda lenger ut, ikke holde KUI som en godt bevart skatt, definere "flaskehals" i informasjonsflyten, nettsidesatsing, konfirmantmateriell om klimaspørsmål (sammen med KN),
øke det økumeniske samarbeid – mot det store fellesskap, ikke bare Dnk, bli mer tydelig aktør i Skaperverk og bærekraft-satsingen inn mot trosopplæring

c: viktig å etterspørre resultater (t.e. fra informasjonsstøtten til lokale tiltak)

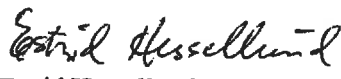
Sak 40/2011: Evt. og møtekalender

Kristine delte ut NKRs nye hefte om "Tro og skaperverk" og informerte om gudstjeneste i Skøyen kirke 4.12., der Klimakaravane-ungdommene medvirker.

1. møte i den nye KUI-komite: mandag 5.mars 2012

Med vennlig hilsen

Kari Jordheim /sign/
Leder av KUIs prosjektkomite

Estrid Hessellund
Prosjektleder KUI

Protokoll fra møte i dialoggruppa Abrahams barn, 14. november 2011

Tid: 14. november 2011, kl. 14-1630

Sted: Kirkens hus, Oslo

Til stede: Anne Sender (DMT), Mehtab Afsar (IRN), Muhammed Bouras (IRN), Berit Hagen Agøy (MKR), Vebjørn Horsfjord (MKR), Sven Thore Kloster (MKR)

Sak 1: Godkjenning av innkalling

Innkallingen ble godkjent. Det ble også bestemt at det skal skrives korte, offentlige protokoller fra møtene, som sendes til partene for godkjenning.

Sak 2: Orienteringer:

- Det pågår et samarbeid mellom DMT og IRN om halal- og koshermat. Bl.a. planlegges det en felles jødisk-muslimsk nettressurs om dette. DMT jobber videre med retten til kosherlakt i Norge. Siden både samer og jegere får unntak fra bedøvelsesreglene i Norge, mener DMT det er viktig å argumentere ut fra diskrimineringshensyn, ikke ut fra religionsfrihetshensyn.
- IRN og MKR offentliggjør en fellesuttalelse mot religiøs ekstremisme 22. november. Det er ønskelig at DMT kommenterer innholdet i denne på neste møte.
- Jacob Lothe blir ny direktør ved HL-senteret. Dialoggruppa tar kontakt med ham og ber om et felles møte etter at han har tiltrådt stillingen.

Sak 3: Oppfølging av forrige møtes samtale om antisemittisme, rasisme og muslimfrykt

Vi samtalte om viktigheten av å iverksette konkrete tiltak mot antisemittisme, rasisme og muslimfrykt i våre respektive sammenhenger. HL-senteret gjennomfører en nasjonal undersøkelse om antisemittisme som blir offentliggjort i vinter. Det er ventet at den vil avdekke at omfanget av antisemittisme i Norge er alvorlig.

Gruppa ønsker å jobbe kritisk videre med denne tematikken, og vil invitere Oddbjørn Leirvik til neste møte for å gi en forelesning om "Image of the Other" og tradisjoner for fiendebilder av hverandre innenfor våre respektive religioner.

Sak 4: Jødisk-kristen-muslimsk delegasjonsreise til Midtøsten høsten 2012

Gruppa ønsker å dra på en felles delegasjonsreise til Israel og De palestinske selvstyreområdene høsten 2012. MKR søker UD om støtte til en slik reise. Størrelsen vil bli 3 eller 4 fra hver religion, dvs. 9 eller 12 stk.

Formålet med reisen vil bl.a. være:

- Å få en felles forståelse/opplevelse av personer/situasjoner/historier vi møter
- Lære noe nytt om Israel-Palestina-konfliktens kompleksitet som vi kan formidle hjem i våre respektive sammenhenger

- Besøke det jødisk-kristne-muslimske religionslederrådet i Jerusalem, Council of Religious Institutions in the Holy Land
- Erfare i fellesskap gode relasjoner som finnes mellom jøder, kristne og muslimer i Israel og De palestinske selvstyreområdene
- Møte og bli mer kjent med retorikk, ideologi og fiendebilder som også preger forholdet mellom jøder, muslimer og kristne i Norge

Det er ønskelig at delegasjonen besøker både Israel, Øst-Jerusalem og Vestbredden, inkludert Hebron.

Vi fortsetter planleggingen på neste møte, og DMT/IRN/MKR bes om å forberede konkrete forslag til steder/personer som er viktige for hver av oss å besøke.

Sak 5: Abrahams barn på teateret

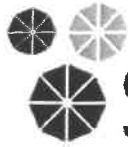
Det er ønskelig at dialoggruppa drar på Det Norske Teatret for å se Tindbergs *Abrahams barn*, og deltar i en samtale med Tindberg etterpå. Det kan vurderes om også en journalist fra f.eks. Vårt Land blir invitert med på dette. Det undersøkes med teateret om gruppa kan få billetter i januar/februar.

Sak 6: Pressedekning

Ulike journalister har tatt kontakt med MKR med ønske om å få dekke dialoggruppas arbeid. I første omgang kan vi invitere med en journalist når vi skal se på Abrahams barn på teateret. Vi kan på et senere tidspunkt vurdere å invitere en journalist med på deler at et dialogmøte.

Neste møte; 6. eller 7. februar 2012, kl. 1030-13.

Referat fra rådsmøte 21.11. 2011

Sted: Kirkens hus, Rådhusgaten 1-3
Tid: Kl. 16.00-20.00
Tilstede: Se liste bakerst i referatet

SAKER PÅ DAGSORDEN	Utbytte og vedtak
Sak 1: Godkjenning av sakliste, saker til eventuelt	Sakslisten ble godkjent. Sak om kirkegårds konsulent meldt som eventuelt av Bente Sandvik
Sak 2: Dialogisk praksis	Hensikt: Å gi rom og tid til «den spirituelle» dialogen i STL. Grupper på tre og tre snakket sammen om kjerneordet i troen sin. Deretter om hvorvidt troen motiverer til dialog med andre mennesker. Begge dialogene fulgte dialogiske prinsipper.
Sak3: Strategiarbeid Presentasjon av arbeidet vi gjorde sammen 31. mai og arbeidet som er gjort i AU og sekretariatet i etterkant	Bakgrunn: STL har igangsatt et inkluderende strategiarbeid som skal gjelde for perioden fra 2012-2015. Ønskelig med innspill på arbeidet AU og sekretariatet har gjort i etterkant av strategisamling. I rådet: Gode innspill til strategiarbeidets formuleringer av strategiske mål og undermål. Ny arbeidsøkt om hvorfor STL's arbeid i Norge er viktig, men det ble ikke tid til å gi innspill til prioriteringer av mål. Kan sendes på mail innen 1. desember (Utfyllende referat bak i referatet). Enighet om: På rådsmøtet 23.1.2012 ser vi nærmere på STL som organisasjon. Har vi den organisasjonen vi trenger for å nå våre strategiske mål og realisere vår strategi?
Sak 4: Livsfaseriter på nett	Bakgrunn: STL har fått midler til å tilrettelegge rapporten livsfaseriter til internett – for læring og søk. I rådet: Presentasjon av arbeidet så langt ble godt mottatt☺
Sak 5: Oppfordring til miljøengasjement i STL	Bakgrunn: Trossamfunn i mange afrikanske land mobiliserer for tiden til kampanjen «We have faith: Act now for climate justice!» i forkant av FN's klimatoppmøte, COP17 i november. Mellomkirkelig råds generalsekretær Berit Hagen Ågøy ville undersøke om STL kunne ha et felles initiativ i saken. I rådet: Ikke enighet om at STL kan ha felles initiativ i saken. Dette må være godt forberedt, uvanlig at vi uttaler oss om politiske tema utenom religions- og livssyns politikk Enighet om: <ul style="list-style-type: none"> - STL kan mene noe om felles sosiale spørsmål, som f.eks. klima. - Men vi kan ikke slutte oss til klimasaken nå. Kan strategiprosessen identifisere noen områder/saker hvor vi kan vise slik enighet. Miljø? Bioteknologi? Fred? Eller andre saker?
Sak 6: Eventueltsak om	Bakgrunn: Bente Sandvig informerte om at stillingen som

kirkegårdsconsulent	<p>kirkegårdsconsulent som tidligere lå i departementet, nå legges inn under Tunsberg bispedømme. Hva gjør STL i sakens anledning? I rådet: Flere er overrasket over dette og mener det må ha skjedd en saksbehandlingsfeil. Enighet om at det må reageres på dette.</p> <p>Vedtak: Den norske kirke sjekker ut hva som har skjedd internt. Tar deretter kontakt med sekretariatet i STL. STL gjør ev. en skriftlig henvendelse til departementet der stillingen skal ligge med en spørrende undertone; «har man glemt at gravferdsforvaltningen skal være for alle, og ikke bare medlemmer i Dnk?».</p>
Sak 7 – Møtedatoer 2012	<p>23.januar. Rådsmøte om STL som organisasjon. Åpent rådslag om medlemskap/tilhørighet i forkant; kl. 14.00</p> <p>28.mars. Årsmøte og rådsmøte</p>

Tilstede på STL- rådsmøtet 21.november 2011

Espen Lynne Amundsen (rådsleder).

Britt Strandlie Thoresen

Brit Lynnebakke

Egil Lothe

Kim Son Pham

Berit Hagen Ågøy

Sven Thore Kloster

Britt Hansen

Anne Kristine Ramberg-Mohn

Bjørn Jansen

Kristin Mile

Bente Sandvig

Mohammed Bouras

Mehtab Afsar

Oddrun Hjermstad

Norah Athias Babington

Ingrid R. Joys

Pulendran Kanagarathnam

Lars-Petter Helgestad

Lise Tørnby

Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige

Bahá'í-samfunnet

Bahá'í-samfunnet (vara)

Buddhistforbundet

Buddhistforbundet

Den norske kirke v/ Mellomkirkelig råd

Den norske kirke v/ Mellomkirkelig råd

Holistisk Forbund (vara)

Holistisk Forbund

Holistisk forbund

Human-EtiskForbund

Human-EtiskForbund

Islamsk Råd Norge

Islamsk Råd Norge

Kristensamfunnet

Det Mosaiske Trossamfunn

Oslo Katolske Bispedømme (vara)

Norges Hindu Kultur Senter

STL - sekretariatet

STL.-sekretariatet

Forfall

Phra Maha Kamsing Kavesako

Are Lövenörn Svendsen

Kirsten Thomassen

Margareta Tumidajewicz

Marta Bivand Erdal

Mangat Rai Sharma

Shazia Mushtaq

Sumeet Singh Kanwarji

Tony Singh Bansi

Jan Benjamin Rødner

Dag Nygård

Ørnulf Steen

Buddhistforbundet

Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige

Kristensamfunnet

Oslo Katolske Bispedømme

Oslo Katolske Bispedømme

Sanatan Mandir Sabba

Islamsk Råd Norge

Gurdwara Sri Guru Nanak Dev Ji

Gurdwara Sri Guru Nanak Dev Ji

Det Mosaiske Trossamfund

Norges Kristne Råd

Norges Kristne Råd

Referent: Lise Tørnby, (koordinator/daglig leder) – Oslo 23. november

Vedlegg 1: STL- et skritt videre mht strategi dialog om

«Det er viktig med STL-arbeid i Norge fordi...»

Vi jobbet først individuelt og deretter i grupper som utformet disse tre setningene:

1. Vi trenger hverandre fordi vi skal leve sammen
2. Livssynskompetanse gir livssynstoleranse
3. Norge trenger en møteplass hvor tros- og livssynssamfunn kan dempe og forebygge konflikter, øke kjennskapen til hverandre, stå sammen i solidaritet for samfunnet og sammen i arbeidet for trosfrihet og likebehandling

Innspill til presentasjon av strategiske mål:

- Om det strategiske målet «dialog skal gjennomsyre hele organisasjonen slik at det legges merke til eksternt»: Hva er egentlig målet, at dialog gjennomsyrer organisasjonen, eller at det legges merke til eksternt?
- Antall ganger STL er nevnt i media er ikke viktig, men at vi bidrar der med noe nyttig
- Praktisk, konkret dialogarbeid er bra. Kan vi skolere våre egne folk ytterligere, f.eks. med innledere fra USA?
- Det er viktig at dialogmetoder brukes av andre, mindre viktig at STL får æren for det
- Det er viktig at vi forteller om STL når det er klassebesøk i trossamfunnene – eller trossamfunnene besøker skole
- Synlighet i skolen er viktig.
- Forebyggingsprosjekt: Er dette å ta oss vann over hodet og tråkke i andres bed?
- Kan skoleklasser på besøk få øve seg på dialog?
- Lærerne kan gode metoder fra før, og bruker dem i skolen. Usikkert hva STL kan by på
- Skolene trenger det STL kan tilby.
- Vi kan ikke ha skolen som satsningsområde. Heller spre STL til beslutningstagere, media o.l
- Målet på sikt bør være at religion og livssyn er et selvsagt politikkområde.
- Strategien bygger på det STL driver med i dag, men bare litt bedre, samt tydeligere fokus på å gjøre STL bedre kjent. Men er det nok?

Protokoll fra møte i dialoggruppa Abrahams barn, 7. februar 2012**Tid:** Tirsdag 7. februar kl. 1030-1300**Sted:** Kirkens hus, møterom "Nidaros" i 1.et.**Til stede:**

Mehtab Afsar (IRN), Mohammad Bouras (IRN), Faruk Terzic (IRN), Joav Melchior (DMT), Ervin Kohn (DMT), Anne Sender (DMT), Berit Hagen Agøy (MKR), Vebjørn Horsfjord (MKR), Sven Thore Kloster (MKR).

Gjest: Oddbjørn Leirvik

Sak 01/2012: Innkalling og referat

Godkjenning av protokoll fra forrige møte 14. november 2011

Sak 02/2012: Delegasjonsreise til Israel og De palestinske selvstyreområdene

Gruppa fortsatte samtalen om den planlagte delegasjonsreisen til Israel og De palestinske selvstyreområdene. Følgende er nå bestemt om turen:

Tidspunkt: 26. november-2.desember 2012**Antall:** De 9 faste medlemmene i dialoggruppa fra MKR, IRN og DMT + en ungdom fra hver av organisasjonene. Alt i alt 12 personer.**Formål:**

- Lære noe nytt om Israel-Palestina-konfliktens kompleksitet som vi kan formidle hjem i våre respektive sammenhenger
- Å få en felles forståelse/opplevelse av personer/situasjoner/historier vi møter
- Besøke det jødisk-kristne-muslimske religionslederrådet i Jerusalem, Council of Religious Institutions in the Holy Land
- Erfare i fellesskap de gode relasjoner som finnes mellom jøder, kristne og muslimer i Israel og De palestinske selvstyreområdene
- Erfare og eksponere seg for retorikk, ideologi, personer og fiendebilder som skaper spenninger mellom jøder, kristne og muslimer både i Midtøsten og i Norge
- Dele erfaringer og opplevelser som gjør oss til en bedre dialoggruppe.

I tillegg ble det foreslått en rekke poster til programmet. Det er bl.a. ønskelig at vi møter både religiøse og politiske ledere (både hauer og duer), religiøse og sekulære mennesker, Council of Religious Institutions in the Holy Land, hellige steder, ulikt grasrots-, dialog- og ungdomsarbeid, skoler, akademikere osv. Vi bør besøke både Tel Aviv, Haifa, Nasaret, Jerusalem, Ramallah, Betlehem og Hebron + vurdere Gaza.

Sven Thore, Mehtab og Joav danner en arbeidsgruppe som planlegger videre, og som skriver en søknad til UD om finansiering før Sven Thore går ut i pappaperm.

Sak 3: Hvordan snakker vi om hverandre

I forlengelse av dialogen om antisemittisme, islamfrykt og rasisme var Oddbjørn Leirvik invitert for å innlede til en samtale om tradisjonene for fiendebilder av hverandre innenfor våre respektive religioner. Det ble en spennende samtale hvor Oddbjørn først presenterte aktuell statistikk fra PEW Research Center og deretter gikk videre med å peke på det sammensatte bilde av den religiøse andre i våre ulike grunnfortellinger. Dette ble så kontrastert med historiske erfaringer på godt og vondt mellom jøder, kristne og muslimer.

Fordi Oddbjørn har forsket mest på kristne og muslimer, var det forholdet mellom disse som fikk mest plass i innledningen.

Dialoggruppa ønsker å fortsette samtalen på neste møte, og da er det ønskelig at DMT ved Joav innleder om persepsjonen av kristne og muslimer i jødisk tradisjon (særlig etter skismaet mellom jøder og kristne i det først århundret, og etter spenningen mellom jøder og muslimer etter/rundt opprettelsen av staten Israel).

Sak 4: Innspill til Dnks ressursmateriale om antisemittisme, islamfrykt og religiøs pluralisme

I forlengelsen av møtet var Kirkelig Dialogsenter v/Steinar Ims og Iselin Jørgensen invitert for å presentere en skisse av det som skal bli MKRs ressursmateriale om antisemittisme, islamfrykt og religiøs pluralisme. Kirkelig Dialogsenter har fått i oppdrag av MKR å utarbeide dette materialet som skal foreligge høsten 2012. DMT og IRN gav innspill til ressursmaterialet og påpekte hva de synes det var viktig at ble vektlagt.

Nest møte:

Når planleggingskomiteen for delegasjonsreisen i november har mer å legge fram.

Referat fra møte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Tid: mandag 23. januar 2012, kl. 14.00-20.00.

Sted: Menighetssalen i Oslo katolske bispedømme, Akersvei 5

Tilstede: Se liste bakerst i referatet

Saker	Utbytte og vedtak
14.00 – 15.30 RÅDSLAG om medlemskap, tilhørighet og offentlige tilskudd	<p>Bakgrunn for rådslaget: STL arbeider med aktuelle temaer i tilknytning til det religions- og livssynspolitiske utvalgets arbeid.</p> <p>I møtet: Innledning til samtale ved Per Kristian Aschim (Den norske kirke), Kristin Mile (Human-Etisk forbund) og Dag Nygård (Norges Kristne Råd). Innledningene er vedlagt denne mailen. Deretter åpen samtale om ulike syn på medlemskap og tilskuddsordning. Hensikten var å avklare et mulig felles STL- standpunkt om innspill til forbedringer til Stålsett-utvalget.</p> <p>Tross ulike primærstandpunkt, var det på et på overordnet nivå enighet om at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det må bli likebehandling for alle tros- og livssynssamfunn når det gjelder medlemskap og «tilhørighet» - Forrangen for Den norske kirke (Dnk) bør falle bort - Det må bli felles regler om dette – enten samsvarende regler i trossamfunnsloven og kirkeloven, eller et annet sted i lovgivningen. <p>Vi arbeider videre med å utforme forslag til felles STL-uttalelse som kan oversendes Stålsett-utvalget. Forslaget vil først sendes på «høring» til dere.</p>
15.30 – 16.30 MIDDAG	
16.30 – 20.00 Organisasjon som tjenlig redskap	<p>Bakgrunn: Enighet på rådsmøtet i november om å se nærmere på STL sin organisasjonsform i forlengelsen av strategiarbeidet. Har STL en god organisasjonsform for å nå sine strategiske mål?</p> <p>I møtet: arbeidet vi for å få en fornyet klargjøring av mandat til rådet, den enkelte rådsrepresentant, AU og sekretariatet. Innspillene som kom ble innspill til tekst om forholdet mellom rådet AU og sekretariatet. Teksten vil brukes i årsrapporter, på våre nettsider ol. Det ligger bakerst i referatet (vedlegg 1)</p>
19.55 – 20.00	Vertskap til årsmøtet 28.mars ble ikke avklart

Tilstede på rådslaget var:	Tilstede på rådsmøtet (arbeidsøkten) var:
<p>Espen Lynne Amundsen (JKKSDH) Bente Sandvig (HEF) Per Chr. Askim (Dnk) Kristin Mile (HEF) Dag Nygaard (NKR) Britt Hanssen (Holistisk Forbund) Ingrid Joyce (OKB) Martha Erdal (OKB) Jan Benjamin Rødner (DMT) Lars Hansson (Stålsett-utvalgets sekretariat) Surinder Joshy (Hinduistisk) Mohammed Buras (IRN) Mehtab Afsar (IRN) Sven Thore Kloster (Dnk) Egil Lothe (Buddhistforbundet) Sazia Mushtaq (IRN) Oddrun Hjermsstad (Kristensamfunnet) Britt Lynnebakke (Bahai) Lars-Petter Helgestad (STL) Lise Tørnby (STL)</p>	<p>Kirsten Thomassen (Kristensamfunnet) Oddrun Hjermsstad (Kristensamfunnet) Kristin Mile (HEF) Bente Sandvig (HEF) Dag Nygaard (NKR) Britt Hansen (Holistisk Forbund) Britt Lynnebakke (Bahai) Ingrid Joyce (OKB) Martha Erdal (OKB) Surinder Joshy (Hinduistisk) Jan Benjamin Rødner (DMT) Mohammed Buras (IRN) Mehtab Afsar (IRN) Shazia Mushtaq (IRN) Sven Thore Kloster (Dnk) Egil Lothe (Buddhistforbundet) Are Svendsen (JKKSDH) Espen Lynne Amundsen (JKKSDH) Tony Singh Bansi (Sikh) Sumeet Singh Kanwarji (Sikh) Pulendran Kanagarathnam (Norges Hindu Kultursenter) Lars-Petter Helgestad (STL) Lise Tørnby (STL) Signe Marie Riiser (tilrettelegger for workshop)</p> <p>Forfall rådsmøtet: Ørnulf Steen (NKR) Margareta Tumidajewicz (OKB) Berit Hagen Ågøy (Dnk) Anne Kristine Ramberg-Mohn (Holistisk Forbund) Bjørn Janssen (Holistisk Forbund) Norah Athias Babington (DMT) Phra Maha Kamsing Kavesako (Buddhistforbunde) Kim Son Pham (Buddhisforbundet)</p>

Vedlegg 1:

Organisering av arbeidet til STL:

Rådet:

Rådet består av oppnevnte representanter fra hver medlemsorganisasjon. Rådet møtes ca. fire ganger årlig. Lederen av rådet velges på årsmøtet for to år av gangen.

Rådets oppgaver:

- Behandler og vedtar strategier, handlingsplaner, budsjett og kommunikasjonsplattformer
- Fatter vedtak i konsensus
- Prioriterer arbeidsfelt
- Behandler høringssvar
- Angir retning for arbeidet i AU og sekretariatet
- Delegerer ansvar og beslutningsmyndighet til AU

Arbeidsutvalget (AU):

Samarbeidsrådets løpende oppgaver er delegert til Arbeidsutvalget (AU), som ledes av STLs leder. AU består av tre til fem medlemmer, som velges på årsmøtet for ett år av gangen AU sine oppgaver:

- Forbereder saker til rådet – og følger opp saker i etterkant
- Arbeider i tråd med gjeldene strategi, budsjett og handlingsplaner som er vedtatt i rådet
- Har myndighet til å fatte avgjørelser i samsvar med gjeldene strategier og handlingsplaner
- Fordeler midler til lokalt dialogarbeid
- AU-referat sendes rådet for å sikre gjennomsliktighet

Sekretariatet:

Sekretariatet har ansvar for den daglige driften av STL. Sekretariatet har to heltidsansatte; en daglig leder og en informasjonskonsulent.

Sekretariatets oppgaver:

- Ansvar for daglig drift av STL i tett kontakt med AU og valgt leder i STL
- Ansvar for å sette gjeldende strategi og handlingsplaner ut i livet
- Forbereder rådsmøter og AU-møter
- Representerer STL i ulike råd og utvalg, referanse – og styringsgrupper, på konferanser og i møter med ulike samarbeidspartnere og det offentlige
- Synliggjør STL sitt virke og videreformidler kunnskap og kompetanse i det offentlige rom, og ovenfor medlemssamfunnene
- Igangsetter og følger opp ulike prosjekter
- Skriver utkast til høringssvar
- Bistår arbeidet i de lokale dialoggrupper og religions- og livssynslederforumet

Årsmøtet er STLs øverste organ. Det er satt sammen på samme måte som Rådet, og velger STLs ledelse, godkjenner regnskap, vedtar planer, godkjenner nye medlemmer av STL og behandler vedtektsendringer.

Lise Tørnby, Oslo, 20. februar. 2012

Protokoll

Møte i Teologisk nemnd, Oslo, 13.–14. oktober 2011

Til stede:

Harald Hegstad, Ingeborg Midttømme, Gunnar Haaland, Trond Skard Dokka, Vidar Mæland Bakke, Lars Erik Nordby, Oddbjørn Leirvik, Svein Granerud, Kirsti Guvsam, Gerd Marie Ådna, Kristin Joachimsen, Idar Kjølsvik

Forfall:

Stephanie Dietrich, Ellen Aasland Reinertsen, Leif Gunnar Sandvand

Fra sekretariatet:

Einar Tjelle (en dag), Beate Fagerli

TN 08/11   Protokoller

TN 08/11   Protokoll fra møtet i TN 10.–11. mars 2011

Vedtak:

Protokollen ble godkjent med følgende merknader:

Det ble bemerket at tilstedeværende og forfall ikke var nevnt.

TN 09/11   Orienteringssaker

TN 09/11/1   MKR møte 14.–16. september 2011

TN 09/11/2   Rapport fra Norsk teologisk samtaleforum 26. september 2011

TN 09/11/3   Referat fra møte i KATLUSA, 19. mai 2011

TN 09/11/4   Rapport fra rådsmøte i LVF, Genève, 8.–13. juli 2011

- LVFs strategi bør gå som orientering til neste TN-møte.

TN 09/11/5   Rapport fra sentralkomitémøte i KEK 21.–24. september 2011

TN 09/11/6/1   CPCE/GEKE - Rapport fra Råd og Presidium

TN 09/11/6/2   Høringssvar på CPCE/GEKE-dokumentet Ministry – Ordination – Episkopé)

TN 09/11/7   Rapport fra Porvoo Primates Meeting, Cardiff, 3.–5. oktober 2011

TN 09/11/8   Orientering fra Strasbourginstituttets sommerseminar

Andre orienteringssaker

Fra samtalen:

- Det ble foreslått at KATLUSA kunne jobbe mer med følgende tema: Dokumentet "Rättfærdiggørelsen i kyrkans liv" og dets behandling av diakoniembetet, samt KVs dokument "The Apostolicity of the Church"
- Det ble foreslått å lage en økumenisk synopse over økumeniske avtaler og høringssvar som kunne gi mulighet til få større klarhet i forståelsen av type avtaler vi har inngått, og bedre oversikt over høringssvar som er avgitt.
- Det ble bedt om at informasjon fra Nådens fellesskap også kommer til TN.

Vedtak:

TN tar sakene til orientering

TN 10/11   Oppfølging av "Et sannhetens øyeblikk – Kairos. Palestina" og Mellomkirkelig råds konsultasjon om Israel og Palestina

Oddbjørn Leirvik orienterte om konsultasjonen som fant sted 31. august 2011. Han orienterte videre om planene med boken, som blir en oppfølging av konsultasjonen, hvor bidragsyterne skriver hvert sitt kapittel. Boken blir disponert noe annerledes i underkapitler i forhold til temaene på konsultasjonen. Utgivelsen vil kunne gi vitenskapelige poeng for noen av artiklene, men de varierer i type. Et spørsmål som en kunne reise til bokprosjektet, er om en eller to personer til burde inviteres til å være med.

Vedtak:

Sakene ble drøftet, og Teologisk nemnd takker arbeidsgruppe og redaksjon for innsatsen.

TN 11/11   Oppfølging av KM-sak 2011: Å være evangelisk-luthersk kirke i en økumenisk kontekst

Svein Granerud orienterte om saken. Det er en svært omfattende utredningsprosess. Her bør signaler sendes som går ut over utredningsprosessen og mer på handlings-siden også lokalt, og som hjelper prosessen å holde fokus. Interessant å se at det tenkes en bredt anlagt 500-årsmarkering. Det kunne være spennende å trekke inn organisasjonene i planene, ikke minst fordi de lavkirkelige bevegelser har vært aktivt med og formet lutherdom i Norge. Det kunne også fungere som en møteplass mellom den offisielle kirke og det frivillige engasjementet, med mulighet til refleksjoner. Andre kirker bør trekkes inn. Kirkeøkumenikken og allianseøkumenikken går litt forskjellige veier, her kunne også et møte være interessant.

TNs Behandling:

- Arbeidet må inkludere et lokalt fokus.
- KM jobbet mye med å få denne saken til å bli en sak, det er en viss frykt for å sette i gang enda mer utredningsarbeid. Kirkeordningsarbeidet er kanskje det aller viktigste vi kan gjøre nå.
- En ny gjennomgang av rettferdiggjørelseslæren er bebudet etter tysk initiativ frem mot 2017. Tyskerne kan ikke gjøre dette uten at vi er med på det. Kardinal

- Koch har videre bestemt seg for å forstå reformasjonen ut fra en helt ny felles kirkehistorisk synsvinkel. TN bør henge seg på begge disse to prosessene.
- Er det sannsynlig at TN blir bedt om å gi innspill til profildokumentet som skal lages?
  - Olavsarv, Nidaros, Stiklestadkomplekset: Dette er tema som bør behandles på en eller annen måte, jf. Dnks logo, preses- og erkebiskop-diskusjonen. Dette er saker vi bør komme til rette med og diskutere i lys av luthersk identitet. Det ville være rimelig også å ta opp hele pilegrimstenkningen og kulturen som kan knyttes til den, selv om det ikke nødvendigvis må knyttes til reformasjonsområdet.
  - TN kan tenke seg å ta ansvar for en konsultasjon om det nevnte komplekset.

Vedtak:

TN tar saken til orientering og sender innspill fra samtalen til videre behandling i MKR.

TN 12/11 Ny kirkeordning og teologiske implikasjoner

Harald Hegstad innledet. Det er et ønske om å få flettet sammen spørsmålene som melder seg ut fra arbeidsgruppens utredning på den ene siden og noen grunnleggende teologiske refleksjoner på den annen side. Det kan være mer komplekst enn oppdraget gir uttrykk for i første omgang. Presteforeningens eget dokument – som er sendt ut til alle – kan være nyttig, men er også vanskelig tilgjengelig for det enkelte rådsmedlem. Vi må si noe om at ikke alt kan avgjøres demokratis, i forhold til at det er høringsmaterie som skal ut til alle sokneråd, bispedømmeråd osv. Det kunne være ønskelig med et innsteg hvor en ser bort fra hensiktsmessighet. – Nettopp da kan en stille spørsmål om hva kirken er, og hvorfor kirken er her. Spørsmålet blir hvor vi starter. Vi må identifisere sider ved kirkeordningen som må belyses teologisk og substansielt: Definere bort noe, og ta utgangspunkt i tre-fire emner som vi kan ta opp nå, og ikke i samme grad gå inn på emner som ikke står til debatt.

Fra samtalen:

TN diskuterte og satte opp forslag til disposisjon.

Vedtak.

TN ber TN/AU om å slutføre arbeidet med bidrag til høringsperioden, basert på en bearbejdet versjon av TNs disposisjon. TN anser at en del spørsmål må det arbeides videre med, og forventer at noen av disse vil kunne komme tilbake til behandling i TN i en lengre prosess.

TN 13/11 CPCE/GEKE-dokumentet "A Time to Live and a Time to Die"

Gunnar Haaland orienterte. Dokumentet er å se på som et ressursdokument for kirkene. På ss. 33–34: "Framing the issue ecumenically" beskrives den katolske posisjonen i forhold til spørsmålene noe ullent. Her hadde en utlegning vært nyttig. Man kan aldri slutte å gi omsorg, men en kan slutte å gi ekstraordinære behandlings-tiltak. Her tenker vi at protestantiske kirker kan tenke annerledes. Dokumentet er ikke noe å distribuere til alle menighetsråd, men det er et ressurs-dokument vi kan gripe til neste gang diskusjonen blusser opp. Det handler om å kunne

si noe mer som kirker. Her er variasjonene mellom landene store. Det ligger noen flertydigheter begravet i dokumentet.

Fra TNs behandling:

- Nyttig dokument å distribuere til diakoniavdelingene, sykehusprester og diakonimiljø. Diskusjonen kommer til å komme ute i det enkelte lokalsamfunn. Samtalen behøves. Spennende hvis vi kunne gjøre en økumenisk-kirkelig kontekst tilgjengelig for et bredere fagmiljø og andre aktører. Dokumentet kunne vunnet på å strammes inn, men er ellers et godt og tungt dokument.
- En annen ting er det protestantiske ståstedet dokumentet tar for å posisjonere seg i forhold til katolikkene. Er det greit å inkluderes i en protestantisk blokk? Kanskje søker man å bekrefte pasientenes autonomi i et spørsmål som ikke blir tydelig, men det anes at autonomispørsmålet i etikken ligger bak. Næringsstøtelses-spørsmålet er sentralt, og derfor skulle en kanskje vært modigere på akkurat det spørsmålet. De vanskelige avgjørelsene tas fra dag til dag, og en må kunne kjenne at en har et etisk fundament. Det prøver dokumentet å si noe om, uten at det er helt tydelig. Er da autonomien trukket lenger ut i reformerte land? Viljesavgjørelse er viktig for de reformerte.

Vedtak:

TN ber om at dokumentet oversendes diakonimiljøer, sykehusprester osv. TN ber MKR vurdere en oversettelse.

TN 14/11 "Rättfärdiggörelsen i Kyrkans liv" – et katolsk-luthersk samtaledokument fra Finland og Sverige

Ingeborg Midttømme orienterte. Dokumentet konkluderer med at det er stor nærhet mellom den katolske kirke og de lutherske, s. 87. Det sier noe om at de har en kortere vei å gå enn vi har her i Norge. Samtidig, hva er det med alle disse sammenhengene vi står i, når vi både kan stå sammen med disse kirkene og i fellesskap med andre? Det finnes distinkte forskjeller til Sverige og Finland, ikke minst når det gjelder forståelsen av embetet og apostolitet. Et tilsvarende dokument i Norge er vanskelig å forestille seg. Hvordan kan vi bruke dette? I KATLUSA har vi ikke kommet lengre enn til å snakke sammen om det. Samtidig viser det seg at den katolske kirke har lagt seg på en mindre åpen og økumenisk linje de senere år enn dette kan tyde på.

Dette er et eksempel på at velvilje møter velvilje. Hva skal vi gjøre med det? Det er tydelig at dokumentet er fra Sverige og Finland. - Det er nesten ubrukelig i vår kontekst.

Vedtak:

TN tar saken til orientering og ber om at dokumentet gjøres bedre kjent.

TN 15/11 Eventuelt

- Evalueringsnemnd 2008 – 2011
- Det ble bedt om at evalueringsnemnda sendes ut.
- TNs plass i kirkestrukturen bør diskuteres. Teologisk nemnd har en lettere rolle enn lærenemnda. TN er et nyttig organ, men ingen stengt tatt nødvendig organ. Hvilken rolle spiller TN i forhold til MKR, KR og KM?

- Det som gjør det mulig for Dnk å bruke så lite ressurser på TN, er fakultetenes velvillighet, som kan ha noe å gjøre med frivillighetskultur. Dnk må tenke nøye gjennom disse spørsmålene. Det er også et spørsmål om ressursbruk.
- Representasjon fra Dnk og MKR oppleves av noen som vilkårlig. Sekretariatet forklarte noen premisser og forhold rundt dette. En gjennomgang av dette kan likevel være nyttig, hvor en også tar sikte på god forberedelse av deltakere/delegater til økumeniske møter, kirkemøter og steder hvor medlemmer representerer Dnk.

(Øvrig samtale i eget samtalereferat).

Einar Tjelle takket TN for innspillene og lovte å ta disse videre til MKR. Han oppfordret medlemmene spesielt om å ta ting som vi får i nemnda tilbake til læresteder, organisasjoner og kirker. Nemnda kan også melde ting til rådet, kanskje mer enn det har vært gjort, jf. KISP. En spesiell takk gikk til dem som skal slutte. Det er viktig at økumeniske spørsmål behandles samtidig med kirkeordning. I diskusjon om TNs ansvar skal være et annet sted, så er det viktig å beholde det perspektivet. I flere saker har det vært viktig at ting har vært innoen i TN, noe som gir en anerkjennelse av arbeidet.

- Olavsmerket i Dnks logo:

Oddbjørn Leirvik orienterte. UKM stiller spørsmålet: Kommuniserer dagens skjold kirkens verdier? I hvilke grad skal en logo formidle verdier – er det en logo eller et våpenskjold? Dette handler om kommunikasjonen mellom religion og vold. Øksene som kranser korset, må ikke lignedes med sverdet som forsvarer Koranen. Olav løftet selv en del økser før han falt for øksehånd. Det er ikke til å komme fra at øksene referer til et kristningsverk som skjedde også ved vold. Nå skal en ikke moralisere over historien. Men er dette de verdiene vi ønsker å kommunisere i fremtiden?

Fra samtalen:

- Dette berører også ekklesiologiske spørsmål.
- Jeg opplever det ikke som et tradisjonstungt emblem. Når ungdommen leser det slik nå, kan det godt vurderes å skifte ut.
- En ting er å skifte den ut, en annen ting er å finne en ny logo.
- Ok og fint at TN løfter opp denne saken og jobber med den, også når UKM jobber med den. Timingen er viktig. Det handler om kirkeordning, det handler om 2017. Dessuten er det umiddelbart litt dristig å bytte ut navnet og logoen til Den norske kirke samtidig.
- Vi må se på Olavsmerkets historie: Olavs martyrdød har gjort øksen til et meningsløst symbol både sentralt og kirkelig. Er det martyrøksene som er det mest fremtredende vitnesbyrd om kristendommens fremtid på vår jord? Men vi må i hvert fall ikke få noen ny dårlig kopi av en eller annen logo. Det er dypt problematisk det Olavsmerket har pekt tilbake på; å sammenligne Olavsdøden med Kristi død på korset: Det er en grunnleggende forskjell på et væpnet og et uvæpnet martyrium. Men det er andre måter å uttrykke Olavsarven på; Steinen, Sårkornet.

Vedtak:

Teologisk nemnd har samtalt om bruk av og begrunnelse for Den norske kirkes våpen (Olavsmerket), slik det også kommer til uttrykk på Den norske kirkes nettsider ("*Bruk av Den norske kirkes våpen*"). TN har merket seg UKMs vedtak i 2004 og 2011, der

det stilles spørsmål ved ”om dagens skjold kommuniserer kirkens verdier, og ber Kirkerådet vurdere behovet for et nytt skjold ”. På denne bakgrunn ønsker TN i den kommende perioden å arbeide kritisk teologisk med Olavsmerkets bruk og begrunnelse i Dnk.

Møtet på Stiklestad

TNs møte fant sted på Stiklestad. Nemnda fikk besøkt Stiklestad kirke, samt området rundt Stiklestad-spelet. Nemnda fikk også sett ruinene av Munkeby kloster og besøkt det nye Munkeby kloster. TN takket Idar Kjølsvik for godt planlagt ekskursjon og vertskap og for hyggelig vertskap og middag hos familien Kjølsvik på Skogn. Nemnda takket spesielt leder Harald Hegstad for godt lederskap gjennom fireårsperioden, og de avtroppende nemndmedlemmene.

Protokoll fra møte i kontaktgruppa for Mellomkirkelig råd og Det Mosaiske Trossamfund, 7. februar 2012

Tid: 7. februar 2012, kl. 15-18

Sted: Synagogen i Bergstien, Oslo

Til stede:

Fra DMT: Joav Melchior, Anne Sender, Ervin Kohn, Ellen Dworsky

Fra MKR: Berit Hagen Agøy, Jorunn Andestad Langmoen, Oskar Skarsaune, Olav Elgvin, Sven Thore Kloster

Sak 01/2012: Godkjenning av protokoll fra forrige møte og dagsorden

Dagsorden og protokoll fra møte 5. september 2011 ble godkjent.

Sak 02/2012: International Council of Christian and Jews (ICCJ).

Kontaktgruppa fulgte opp samtalen om ICCJ og Berlinpunktene fra 2009. Oskar Skarsaune innledet til samtale og gjennomgikk de ulike punktene. Det ble en meget innholdsrik samtale om relasjonen mellom kristne og jøder, om misjon og proselyttisme og egen selvforståelse i forhold til den andre, og om historisk jødisk-kristen dialog.

Sekretariatene i MKR og DMT bes om å undersøke mulig medlemskap og om hvordan kontaktgruppa evt. kan knytte seg til ICCJ på andre måter.

Det er ønskelig at samtalen med utgangspunkt i Berlinpunktene fortsetter på et senere møte, og at man da særlig undersøker de siste jødisk-kristne fellespunktene i erklæringen.

Det er også ønskelig at DMT på et senere møte innleder om sionisme, og at MKR innleder om sin forståelse av forholdet mellom misjon og dialog.

Sak 03/2012: Eventuelt og orienteringer

- Holocaustdagen markert
- Dnks delegasjonsreise til Midtøsten i mars 2012
- Dnk lager ressursmateriale om antisemittisme, islamfrykt og religiøs pluralisme

---

Neste møte:

15. mai kl. 1515-1800 i Kirkens hus.

